

সাংকেতিক শব্দ বিন্যাস তালিকা :—

সাংকেতিক শব্দ

মূল ভাঙনি

ACF (এ চি এফ)	Assistant Conservator of Forests (সহযোগী বন সংৰক্ষক)
AFD (এ এফ ডি)	Agency France de Development (উন্নয়ন বিষয়ক ফৰাচী সংস্থা)
APFBC (এ পি এফ বি চি)	Assam Project on Forest and Bio-diversity Conservation (বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সম্পৰ্কীয় প্ৰকল্প, অসম)
APL (এ পি এল)	Above Poverty Line (দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ)
BPL (বি পি এল)	Bellow Poverty Line (দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ)
CCF (চি চি এফ)	Chief Conservator of Forests (মুখ্য বন সংৰক্ষক)
CF (চি এফ)	Conservator of Forests (বন সংৰক্ষক)
CML (চি এম এল)	Centre for Microfinance and Livelihood ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ
COMPELO (ক'মপেল')	Consortium for Micro Planning and Enhancing Livelihood Opportunities (ক্ষুদ্ৰ প্ৰকল্প আঁচনি আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট)
DCF (ডি চি এফ)	Deputy Conservator of Forests (উপ বন সংৰক্ষক)
DFO (ডি এফ অ')	Divisional Forest Officers (বন সংমণ্ডল বিষয়া)
EDC (ই ডি চি)	Eco-Development Committee (পাৰিপাৰ্শ্বিক পৰিৱেশ উন্নয়ন কমিটি)
EPA (ই পি এ)	Entry Point Activities (প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যব্যৱস্থাপনা)
FCA (এফ চি এ)	Forest (Conservation) Act, 1981 (বন সংৰক্ষণ আইন-১৯৮১)
FD (এফ ডি)	Forest Department (বন বিভাগ)
FRA (এফ আৰ এ)	Forest Rights' Act (বন অধিকাৰ আইন)
FV (এফ ভি)	Forest Village (বনাঞ্চলীয় গাঁও)
FYP (এফ ৰাই পি)	Five Year Plan (পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা)
GHG (জি এইছ জি)	Green House Gases (গ্ৰীন হাউছ গেছেছ)
GOI (জি অ' আই)	Government of India (ভাৰত চৰকাৰ)

GP (জি পি)	Gaon Panchayat (গাঁও পঞ্চায়ত)
Ha (হে)	Hectare হেক্টৰ (মাটিকালি)
HH (এইছ এইছ)	Households আবাসগৃহ
IIE আই আই ই	Indian Institute of Entrepreneurship ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান
JFMC (জে এফ এম চি)	Joint Forest Management Committee যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী
MoEFCC (এম অ' ই এফ চি চি)	Ministry Environment, Forests & Climate Change পৰিবেশ, বন আৰু বতৰ পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয়
MT (এম টি)	Metric Ton মেট্ৰিক টন
NTFP (এন টি এফ পি)	Non Timber Forest Product গছবিহীন বনজ উৎপাদিত সামগ্ৰী
OBC (অ' বি চি)	Other Backward Classes অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী
SDP (এছ ডি পি)	Skill Development Programme দক্ষতা বিকাশ আঁচনি
ST (এছ টি)	Scheduled Tribes অনুসূচিত জনজাতি
SC (এছ চি)	Scheduled Caste অনুসূচিত জাতি
PHC (পি এইছ চি)	Primary Health Center প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ
PMU (পি এম ইউ)	Project Monitoring Unit প্ৰকল্প নীৰিক্ষণ গোট
PRA (পি আৰ এ)	Participatory Rural Appraisal প্ৰামাণ্য অংশগ্ৰহণকাৰীৰ মতামত
RO (আৰ অ')	Range Officer বন বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
RGVN (আৰ জি ভি এন)	Rashtriya Gramin Vikas Nidhi ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
SDG (এছ ডি জি)	Sustainable Development Goals দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশৰ লক্ষ্য
SLF (এছ এল এফ)	Sustainable Livelihood Framework দীৰ্ঘম্যাদী জীৱিকাৰ আৰ্হি
SWOT (এছ ডব্লিউ অ' টি)	Strength, Weakness, Opportunity & Threat ক্ষমতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি
WPC (ডব্লিউ পি চি)	Working Plan Circle কাৰ্য পৰিকল্পনা খণ্ড

বৰগৰং যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী
পশ্চিম কামৰূপ বনাঞ্চল সংমণ্ডল, মধ্য অসম বনাঞ্চল মণ্ডল

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ প্ৰকল্প আঁচনি
(জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নীতকৰণ আঁচনি)

সূচীপত্ৰ

(১)	পাতনি :	৪
(২)	গ্ৰাম্য আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয়.....	৫
(৩)	জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ.....	১১
(৪)	জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা.....	১৮
(৫)	বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি.....	১৯
(৬)	জীৱিকা সৃষ্টিৰ কৰ্মৰাজিৰ বাবে চিহ্নিত হিতাধিকাৰীৰ তালিকা.....	
	১ বাঁহ-বেত.....	

(১) পাতনি

<p>প্রকল্প আঁচনিৰ বিষয়ে</p>	<p>ঃ বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্রকল্প, অসম (এপিএফবিচি)ৰ মূল লক্ষ্য হৈছে 'অসমত এক দীৰ্ঘম্যাদী বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থাপনা স্থাপন কৰাৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল নিৰ্ধাৰিত অঞ্চলৰ জনসমুদায়সমূহক বনাঞ্চল তথা বনাঞ্চল বহিৰ্ভূত সম্পদেৰে তেওঁলোকৰ দৈনন্দিন জীৱিকাৰ সুবিধা মুকলিৰ বাবে এক বহুমুখী আঁচনিৰ কাৰ্য ৰূপায়ণ কৰা। এই প্রকল্পৰ মূল উদ্দেশ্য বৰ্ণোৱা হৈছে এইদৰে— বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনসমুদায়সমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ লগতে বনাঞ্চলৰ পাৰিপাৰ্শ্বিক পৰিৱেশ পুনৰ্জীৱিত কৰা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ আৰু ইয়াৰ সংৰক্ষণ নিশ্চিত কৰা।</p> <p>এই প্রকল্পৰ বাবে অসম চৰকাৰৰ সহযোগত মূলতঃ এএফডি (এজেণ্টী ফ্ৰেন্স দ্য ডেভেলপমেণ্ট) নামৰ ফ্ৰান্সৰ উন্নয়নকামী সংস্থাই বিত্তীয় সহযোগ আগবঢ়াইছে। বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্রকল্প সমিতি, অসম (এপিএফবিচি সমিতি)ক এই প্রকল্প আঁচনিৰ কাৰ্য ৰূপায়ণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পৰিকল্পনা, নিৰীক্ষণ, সহযোগিতা আৰু সামগ্ৰিক ব্যৱস্থাপনাৰ সম্পূৰ্ণ কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে।</p>
<p>ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ বিকাশ</p>	<p>ঃ বজাৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণ মান নিৰ্ণয়েৰে দৈনন্দিন জীৱিকাক উদগনি যোগাবলৈ বৰ্তমানৰ প্রকল্প আঁচনিতে উদ্যমিতা বিকাশত উদগনি যোগোৱাৰ লগতে এই প্রকল্পৰ অধীনত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মান নিৰ্ণয় আৰু উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰ ব্যৱস্থাৰ লক্ষ্য ৰাখিছে। সাম্প্ৰতিক সময়ত জনসংখ্যাৰ বিকাশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানৰ বনজ সম্পদৰ ওপৰত আহি পৰা অহেতুক হেঁচাৰ বাবেই ই অতি আৱশ্যকীয় হৈ পৰিছে। সেয়ে বজাৰ সম্ভাৱনাৰ ওপৰত লক্ষ্য ৰাখি সাম্প্ৰতিক বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী তথা সেৱাৰ মান বিকশাই তোলাটো অতি আৱশ্যক হৈ পৰিছে। ইয়াৰ উপৰি বনজ সম্পদ বহিৰ্ভূত জীৱিকাৰ সন্ধান উদ্ভৱ কৰিবলৈ সংশ্লিষ্ট জনসমুদায়ৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বিকাশৰ মাধ্যমেৰে তেওঁলোকৰ সক্ষমতা বৃদ্ধিৰ আৱশ্যকতাও আহি পৰিছে।</p> <p>ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (আইআইই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰজিভিএন) তথা ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ কেন্দ্ৰ আৰু জীৱিকা শীৰ্ষক (চেন্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড) নামৰ প্ৰতিষ্ঠান কেইটাক লৈ গঠিত মহাজোঁটে এই প্রকল্প আঁচনিৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণ কৰিব। এই মহাজোঁটক 'Consortium for Micro Planning and Enhancing Livelihood Opportunitites- COMPLEO' (ক্ষুদ্ৰ প্রকল্প আঁচনি আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট) ক 'ম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।</p> <p>প্রকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনা অনুসৰি এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত 'বন বিভাগ আৰু গাঁওসমূহৰ বিভিন্ন কাৰ্যব্যৱস্থা... বনাঞ্চল নিৰ্ভৰশীল ব্যক্তিসমূহৰ জীৱিকালৈ আগবঢ়োৱা সহযোগিতা আৰু মূলতঃ দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনাৰ বিষয় অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে। ইয়াৰ লগতে আছে বনাঞ্চলৰ উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বিকাশৰ বিষয়ে।</p>

<p>বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা</p>	<p>অসমৰ কামৰূপ জিলাত অৱস্থিত বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বাবে এই শিতানত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি মধ্য অসম বন মণ্ডলৰ অধীনস্থ পশ্চিম কামৰূপ বন সংমণ্ডলৰ এলেকাধীন।</p> <p>বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ আঁচনিখন স্থানীয় পুৰুষ-মহিলা তথা স্থানীয় জনসমুদায়ৰ সদস্যসকলে প্ৰস্তুত কৰিছে। উল্লেখ্য যে ২০১৬ চনৰ জুন মাহত ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (আই আই ই)ৰ সহযোগী কৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্ট এলেকাৰ জনসমুদায়ৰ সদস্যৰ প্ৰচেষ্টাত 'গ্ৰামীণ সহযোগকাৰীৰ সহমত' (পি আৰ এ) অনুশীলনৰ আশাশুধীয়া ফলাফল হিচাপে আঁচনিৰ ৰূপ পাইছে। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আঁচনিখন প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ইয়ে প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াইছে। এই আঁচনিখন গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে জুলাই, ২০১৬ত আলোচনামৰ্মে চূড়ান্ত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়।</p>																						
<p>(২) গ্ৰামীণ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয়</p>	<p>বৰগৰং যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটি (জে এফ এম চি) গঠন কৰা হৈছিল বৰগৰং অঞ্চলত বসবাস কৰা জনসমুদায়ৰ কল্যাণৰ অৰ্থে। এই গাঁওখন কুলচি সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ সীমান্তৱৰ্তী। এই অঞ্চলৰ নিৰ্দিষ্ট এলেকাটো কামৰূপ জিলাৰ ছয়গাঁও খণ্ড উন্নয়ন এলেকাধীন তথা সংশ্লিষ্ট জে এফ এম চিৰ আওতাত অৱস্থিত।</p> <p>অতিৰিক্ত সূচী (১)ত গ্ৰাম্য মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।</p>																						
<p>প্ৰধান তথ্যসমূহ</p>	<p>ঃ জে এফ এম চিৰ প্ৰধান তথ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—</p> <p>তালিকা (ক) জে এফ এম চিৰ প্ৰধান তথ্যসমূহ—</p> <table border="1" data-bbox="635 1093 1425 1765"> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ নাম</td> <td>বৰগৰং</td> </tr> <tr> <td>বসতি এলেকা</td> <td>বৰগৰং</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ গাঁৱৰ নাম</td> <td>বৰিগাঁও নং-২</td> </tr> <tr> <td>গাঁও পঞ্চায়ত/ভিচিডিচিৰ নাম</td> <td>বৰিগাঁও নং-২</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ চক্ৰ</td> <td>পলাশবাৰী</td> </tr> <tr> <td>জিলা</td> <td>কামৰূপ</td> </tr> <tr> <td>বন সংমণ্ডল</td> <td>পশ্চিম কামৰূপ</td> </tr> <tr> <td>বনাঞ্চল ক্ষেত্ৰীয় এলেকা</td> <td>কুলসী</td> </tr> <tr> <td>বনাঞ্চলৰ বীট এলেকা</td> <td>কুলসী</td> </tr> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ গঠন বৰ্ষ</td> <td>২০১৬</td> </tr> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ সীমা বৰ্ণনা</td> <td>উল্লেখ কৰা ধৰণে উত্তৰে : কুলসী পৰ্বত। দক্ষিণে : কুলসী নদী। পশ্চিমে : কুলসী পৰ্বত। পূবে : কুলসী পৰ্বত।</td> </tr> </table> <p>উৎস : জুন ২০১৬ত পি আৰ এ অনুশীলনত জে এফ এম চিৰ সৈতে হোৱা আলোচনা আৰু সংগৃহীত তথ্যৰ আধাৰত। (অতিৰিক্ত বিশদ তথ্য তালিকা-১ ৰেকৰ্ড-১ অতিৰিক্ত সূচীত সন্নিৱিষ্ট)</p>	জে এফ এম চিৰ নাম	বৰগৰং	বসতি এলেকা	বৰগৰং	ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	বৰিগাঁও নং-২	গাঁও পঞ্চায়ত/ভিচিডিচিৰ নাম	বৰিগাঁও নং-২	ৰাজহ চক্ৰ	পলাশবাৰী	জিলা	কামৰূপ	বন সংমণ্ডল	পশ্চিম কামৰূপ	বনাঞ্চল ক্ষেত্ৰীয় এলেকা	কুলসী	বনাঞ্চলৰ বীট এলেকা	কুলসী	জে এফ এম চিৰ গঠন বৰ্ষ	২০১৬	জে এফ এম চিৰ সীমা বৰ্ণনা	উল্লেখ কৰা ধৰণে উত্তৰে : কুলসী পৰ্বত। দক্ষিণে : কুলসী নদী। পশ্চিমে : কুলসী পৰ্বত। পূবে : কুলসী পৰ্বত।
জে এফ এম চিৰ নাম	বৰগৰং																						
বসতি এলেকা	বৰগৰং																						
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	বৰিগাঁও নং-২																						
গাঁও পঞ্চায়ত/ভিচিডিচিৰ নাম	বৰিগাঁও নং-২																						
ৰাজহ চক্ৰ	পলাশবাৰী																						
জিলা	কামৰূপ																						
বন সংমণ্ডল	পশ্চিম কামৰূপ																						
বনাঞ্চল ক্ষেত্ৰীয় এলেকা	কুলসী																						
বনাঞ্চলৰ বীট এলেকা	কুলসী																						
জে এফ এম চিৰ গঠন বৰ্ষ	২০১৬																						
জে এফ এম চিৰ সীমা বৰ্ণনা	উল্লেখ কৰা ধৰণে উত্তৰে : কুলসী পৰ্বত। দক্ষিণে : কুলসী নদী। পশ্চিমে : কুলসী পৰ্বত। পূবে : কুলসী পৰ্বত।																						

তালিকা (খ) : কাৰ্যবাহী কমিটি আৰু সাধাৰণ সভাৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ—

কাৰ্যবাহী কমিটি আৰু সাধাৰণ সভাৰ তথ্য	জে এফ এম চিৰ কাৰ্যবাহী কমিটি আৰু সাধাৰণ সভাৰ তথ্য দাঙি ধৰা হ'ল—
সভাপতিৰ নাম	সঞ্জয় ৰাভা
সম্পাদকৰ নাম	কুঞ্জলাল বায়ন
কাৰ্যবাহী কমিটিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ- ১৬, মহিলা- ৪
সাধাৰণ সভাৰ সদস্য সংখ্যা	প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ মুৰব্বীয়ে জে এফ এম চিৰ সদস্য

উৎস : জে এফ এম চিৰ পৰা সংগৃহীত তথ্য।

আৱাস গৃহ আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত ৪২টা আৱাস গৃহ আছে। ইয়াৰে আটাইকেইটা আৱাসী পৰিয়ালেই দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখা (বিপিএল)ৰ তলৰ। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা ১৮৫। ইয়াৰে ৮৮গৰাকী পুৰুষ আৰু বাকী ৯৭গৰাকী মহিলা। গাঁওখনৰ সকলো জনসংখ্যা অনুসূচিত জনজাতিৰ লোক।

তালিকা-২, ৰেকৰ্ড (১)ৰ তথ্যৰ পৰা পৰ্যালোচনাৰ বাবে বিবেচনা হ'ব পাৰে।

গড় আৱাসী : ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে— প্ৰতি আৱাসত গড় ব্যক্তিৰ সংখ্যা ৪.৪০। ২০১১ বৰ্ষৰ লোকপিয়ল অনুসৰি ৰাজ্যখনত গ্ৰামাঞ্চলৰ প্ৰতি আৱাসী পৰিয়ালৰ সদস্য সংখ্যা গড়ে ৪.৯৪।

লিংগৰ অনুপাত : প্ৰতি ১,০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা ১১০২গৰাকী, যিটো ৰাজ্যখনৰ গড় লিংগ অনুপাততকৈ বহু বেছি। ২০১১ বৰ্ষৰ লোকপিয়ল অনুসৰি ৰাজ্যৰ জনসংখ্যাৰ লিংগৰ অনুপাতমৰ্মে ১০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা ৯৫৮গৰাকী।

তালিকা (গ) বয়স আৰু লিংগ বিভাজন

বয়স/লিংগ	১৪ বছৰৰ তলৰ	১৫-৩০ৰ মাজত	৩১-৪৫ৰ মাজত	৪৬-৬০ৰ মাজত	৬০উৰ্ধৰ
পুৰুষ	২৫	২০	১৫	২১	৭
মহিলা	২০	২৪	১৯	২৬	৮

উৎস : পিআৰএ

শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

৩৪.৫৯%ৰো অধিক জনসংখ্যা অশিক্ষিত। জনসমুদায়টোৰ প্ৰায়ভাগ ব্যক্তিয়েই বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে। আনহাতে, গাঁওখনৰ কমসংখ্যক লোকেহে মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা শিক্ষা লাভ কৰিছে।

তালিকা (ঘ) : শিক্ষাগত বিভাজন—

বয়স/লিংগ	অশিক্ষিত	চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈ	পঞ্চমৰ পৰা দশমলৈ	হাইস্কুল শিক্ষান্ত	স্নাতক
পুৰুষ	২৬	২৮	২৯	৪	১
মহিলা	৩৮	২৩	৩৪	২	০

উৎস : পিআৰএ

	<p>জীৱিকাৰ বাবে আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাপনাৰ পৰা দক্ষতা আহৰণ কৰা দেখা যায়। জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ এলেকাৰ, দক্ষতা আহৰণৰ অনানুষ্ঠানিক মাধ্যমটো পৰম্পৰাগত। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত সাধাৰণ লোকসকলে পৰম্পৰাগত দক্ষতা লাভ কৰা দেখা যায়। (ক) হস্তশিল্প, (খ) বয়ন শিল্প, (গ) মৌ পালন, (ঘ) কৃষি।</p> <p>চৰকাৰে ৰাজ্যসমূহকে ধৰি সমগ্ৰ দেশতে দক্ষতা বিকাশ আঁচনি আনুষ্ঠানিকভাৱে ৰূপায়িত কৰিবলৈ তৎপৰ হৈ পৰিছে। অৱশ্যে প্ৰস্তাৱিত প্ৰকল্প এলেকা অথবা ইয়াৰ চুবুৰীয়া অঞ্চলত এনে আঁচনি এতিয়াও কাৰ্যকৰণীয় হোৱা নাই।</p>
মাটি	<p>প্ৰকল্প এলেকাটো চুবুৰীয়া ৰাজ্য মেঘালয়ৰ খাচী পাৰ্বত্য এলেকাৰ উত্তৰ দিশে অৱস্থিত পৰ্বতীয়া অঞ্চলৰ সমীপৱৰ্তী। এই এলেকাটো কুলসী নদীৰ সমীপৱৰ্তী আৰু ইয়াৰ মাটিভাগ পলসযুক্ত তথা সমতলীয়। প্ৰকল্প এলেকাৰ পৰ্বতীয়া আৰু ইয়াৰ পাদভূমি খণ্ড খাচী পৰ্বতৰেই সংলগ্ন তথা বৰ্ধিত অঞ্চল আৰু একেদৰে ই ৰঙচুৱা মাটিৰে পৰিপূৰ্ণ।</p> <p>প্ৰকল্প এলেকাটোৰ সমতল ভূমি আৰু পৰ্বতীয়া অঞ্চলত যিবোৰ খেতি কৰিব পৰা যায়, সেইবোৰ প্ৰকৃততে ভৌগোলিক স্থিতি আৰু মাটিৰ গুণমানৰ ওপৰতহে নিৰ্ভৰশীল। ইয়াৰ উপৰি অঞ্চলটোত মাটিভেদে অন্যান্য কিছুমান খেতিও কৰিব পৰা যায় যদিও তাৰ কৃষি পদ্ধতিও পৃথক। আনহাতে প্ৰকল্প এলেকাৰ ওচৰে-পাঁজৰে প্ৰাকৃতিক নমনীয়তা (যাক 'জুলিছ' বুলি কয়) বিদ্যমান। সেই খণ্ডটোক শস্য পথাৰলৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হৈছে।</p>
পানী	<p>এলেকাটোৰ মাজেৰে কুলসী নদীখন উত্তৰে অৱস্থিত ব্ৰহ্মপুত্ৰ নৈত সংযোজিত হোৱাৰ পূৰ্বে মেঘালয়ৰ পাহাৰৰ কাষেৰে বৈ গৈছে। এই নৈখন গোটেই বছৰজুৰি নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে বৈ আহিছে। এইখিনিতে উল্লেখযোগ্য যে মেঘালয়ৰ পৰা বৈ অহা প্ৰতিখন নৈয়ে বৰ্ষাকালৰ সময়ত বানপানীৰ সৃষ্টি কৰে।</p> <p>ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ প্ৰাকৃতিক জলাশয়ৰে পৰিপূৰ্ণ। যাক স্থানীয়ভাৱে বিল বুলি কোৱা হয়। এই বিলসমূহ মাছ আদিৰ লগতে অন্যান্য জলসম্পদৰে পৰিপূৰ্ণ আৰু ই স্থানীয় লোকৰ চাহিদা পূৰণ কৰে। এলেকাটোৰ স্থানীয় আৱাসীসকলক ব্যক্তিগত ব্যৱহাৰৰ বাবে খাল, পুখুৰী আদিও আছে।</p>
বতৰ, তাপমান আৰু বৰষুণ	<p>প্ৰকল্প এলেকাটোত জুন-জুলাই-আগষ্ট মাহত অত্যধিক বৰষুণ হোৱাৰ উপৰি এপ্ৰিল-মে'-ছেপ্টেম্বৰ মাহত মজলীয়া বৰষুণ হয়। গ্ৰীষ্মকালত এলেকাটোৱে ১৩০০ এম এম বৰষুণৰ পানী লাভ কৰে। অঞ্চলটোৰ তাপমান শীতকালত ১০° ছেণ্টিগ্ৰেডৰ পৰা ২৪° ছেণ্টিগ্ৰেড আৰু গ্ৰীষ্মকালত ২৪° ছেণ্টিগ্ৰেডৰ পৰা ৩৭° ছেণ্টিগ্ৰেড পৰ্যন্ত হয়।</p>
বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	<p>প্ৰকল্প এলেকাৰ সমীপৱৰ্তী পাৰ্বত্য অঞ্চলৰ বনাঞ্চলত শাল, বাঁহ আৰু ডাঙৰ পাতযুক্ত প্ৰজাতিৰ গছ, যেনে— গমাৰি আদিৰ উপৰি আমলখি, মাক্ৰিশাল, চিদা, আইহৈ আদি প্ৰজাতিৰ গছ উপলব্ধ।</p> <p>বনাঞ্চলত এন টি এফ পিৰ অন্তৰ্গত প্ৰজাতিৰ বিভিন্ন গছ, পাতযুক্ত পাচলি, ঔষধি গছ, বাঁহ-বেত, বিহলঙনি, ঘাঁহ-বন, ৰাডুৰ গছ আদি পাব পাৰি। এই সন্দৰ্ভত অতিৰিক্ত তথ্য 'বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনি'খনত উল্লেখ কৰা হৈছে।</p>

ব্যৱহাৰিক মাটিকালিৰ ধৰণ	অতিৰিক্ত সূচী (২)ত গাঁওখনত ব্যৱহাৰ হোৱা মাটিৰ ধৰণ সম্পৰ্কে বৰ্ণনা দিয়া হৈছে। উক্ত তথ্যৰ পৰা গাঁওখনত ব্যৱহৃত মাটিকালিৰ ধৰণ উল্লেখ কৰা হ'ল— কৃষিভূমি- ১৯.৫ শতাংশ, গছ-বনেৰে আৱৰা ৬৫ শতাংশ, আৱাসীয় ভূমি ১১ শতাংশ, জলাশয় ২ শতাংশ (খাল-পুখুৰী আদিকে ধৰি) অব্যৱহৃত খালী মাটি ২.৫ শতাংশ।
-------------------------	--

স্বত্বাধিকাৰত থকা মাটি **ৰেকৰ্ড-১**ৰ তালিকা ৩ৰ তথ্যমৰ্মে আৱাসীয় লোকসকলৰ অধিকৃত মাটিৰ পৰিমাণ—
তালিকা- ৬ : অধিকৃত মাটিৰ ধৰণ

স্বত্বাধিকাৰত থকা মাটিৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ	মুঠ স্বত্বাধিকাৰী (*)				সৰ্বমুঠ
	ভূমিহীন	সাধাৰণ	ক্ষুদ্ৰ	মধ্যমীয়া	
আৱাসগৃহৰ সংখ্যা	০	১৮	২০	৪	৪২

উৎস : পি আৰ এ

পশুধন	গাঁওখনৰ স্থানীয় আৱাসীসকলে গৰু, ছাগলী, হাঁহ-কুকুৰা, গাহৰি আদি প্ৰতিপালন কৰে। স্থানীয় লোকসকলে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ সবিশেষ তথ্য ইয়াৰে অনুশীলনৰ আধাৰত দাঙি ধৰা হ'ল—
-------	--

তালিকা- চ : জে এফ এম চিত পশুধনৰ প্ৰতিপালন

পশুধনৰ শ্ৰেণী →	গৰু	ছাগলী	হাঁহ-কুকুৰা	গাহৰি
প্ৰতি পৰিয়ালত গড়ে →	৪.০৫	১.৩১	৬.১৯	০.৬৪

উৎস : মে' ২০১৬ত আৱাসী এলেকাটোত চলোৱা সমীক্ষা অনুসৰি।

তালিকা- নং ৪, ৰেকৰ্ড ১ক উপৰিউক্ত বিষয় সন্দৰ্ভত বিবেচনা কৰিব পৰা যায়।

গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগৰ সুবিধা	যিকোনো জনসমুদায়ত দীৰ্ঘম্যাদী জীৱিকাৰ বিকল্প সুবিধাৰ বাবে ন্যূনতম আন্তঃগাঁথনিৰে বাট মুকলি কৰে। বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতিত গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বাস্তৱ স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। এই সম্পৰ্কত ৰেকৰ্ড-১ ৰ তালিকা- ৫ত বাস্তৱ স্থিতি দৰ্শোৱা হৈছে। উল্লিখিত তালিকাখনৰ পৰাই গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি সম্পৰ্কত টোকাসমূহ উল্লেখ কৰা হ'ল— ব্যৱহাৰিক আন্তঃগাঁথনি : আৱাসীয় লোকসকলে ন্যূনতম ব্যৱহাৰিক সা-সুবিধা, যেনে— পথ যোগাযোগ, বিদ্যুৎ, খোৱাপানী যোগান, ম'বাইল যোগাযোগ আদিৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে। শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যসেৱা : গাঁওখনত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যসেৱা খণ্ডত ন্যূনতম সুবিধা নাই। ৰাজহুৱা যাতায়াত ব্যৱস্থা নাই আৰু অঞ্চলৰ লোকসকলে নিকটৱৰ্তী অঞ্চললৈ যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে। চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয়, যেনে— আৰক্ষী থানা, গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ বিষয়াৰ কাৰ্যালয়, বিট অফিচ-বন বিভাগ আদিৰ কাৰ্যালয়সমূহ গাঁওখনৰ পৰা নিৰ্দিষ্ট দূৰত অৱস্থিত। এইক্ষেত্ৰত গাঁওবাসীয়ে নিজৰ অথবা চুবুৰীয়া অঞ্চলৰ পৰা নিয়মিত ৰাজহুৱা যাতায়াত ব্যৱস্থাৰ অভাৱত সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়।
---------------------------------------	--

	<p>বিত্তীয় লেনদেনৰ সুবিধা : বিত্তীয় লেনদেনৰ সা-সুবিধা যেনে— বেংক, ডাকঘৰ আদি গাঁওখনৰ পৰা নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত অৱস্থিত। সেয়ে গাঁৱৰ আৱাসীসকলৰ বেংক একাউন্ট অথবা ডাকঘৰত ধন জমা কৰা একাউন্ট নাই।</p>
কৃষিজাত উৎপাদন	<p>গাঁওখনত কৃষিজাত উৎপাদন সম্পৰ্কত ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৬ত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।</p> <p>গাঁওখনৰ আৱাসীসকলৰ অধিকৃত মাটিকালিৰ গড় পৰিমাণ ০.৬৩ হেক্টৰ। ইয়াৰে প্ৰায়ভাগ আৱাসী পৰিয়ালেই সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ, যাৰ ব্যক্তিগত মাটিৰ পৰিমাণ ১ হেক্টৰতকৈও কম। অঞ্চলটোত জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱৰ বাবেই সাধাৰণ লোকসকলে বৰ্ষাকালত (জুন-ছেপ্টেম্বৰ)হে মূল খেতি কৰে।</p> <p>অঞ্চলটোত ধান খেতিয়েই হৈছে মূল কৃষিকৰ্ম। কৃষিজীৱী লোকসকলে বৰ্ষাকালৰ আগমুহূৰ্তত আন এঠাইত বীজ ৰোপণ কৰি বৰ্ষাকালৰ সময়ত আন ঠাইত শস্য ৰোপণ কৰে। পৰৱৰ্তী সময়ত নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰৰ মাজভাগত উৎপাদিত খাদ্য শস্য চপোৱা হয়। গাঁওখনৰ আটাইকেইঘৰ অৰ্থাৎ ৪২ ঘৰ পৰিয়ালেই ধান খেতি কৰে। আৱাসী লোকসকলৰ পুৰুষসকলে মহিলাসকলৰ সহায়ত শস্য ৰোপণ কৰাৰ পৰা চপোৱালৈকে কৃষিকৰ্মত জড়িত হয়।</p>
শস্য উৎপাদনৰ বিৱৰণ	<p>ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৭ত গাঁওখনত উৎপাদিত খাদ্যশস্যৰ সবিশেষ চাব পৰা যায়।</p> <p>গাঁওখনত প্ৰতি হেক্টৰ মাটিৰ বিপৰীতে উৎপাদিত খাদ্য শস্যৰ পৰিমাণ ১.২ মেট্ৰিকটনৰ পৰা ২ মেট্ৰিকটন পৰ্যন্ত হয়। গাঁওখনৰ প্ৰতিঘৰ পৰিয়ালে সীমিতসংখ্যক মাটিৰ বাবে ১ৰ পৰা ১.১ মেট্ৰিকটন পৰ্যন্ত প্ৰতিটো খেতিত ধান উৎপাদন কৰিব পাৰে। শস্য চপোৱা আৰু জমা কৰি ৰখা প্ৰক্ৰিয়াত ১ৰে ২০ শতাংশ খাদ্য শস্য নষ্ট হয়, দৈনিক প্ৰতি পৰিয়ালৰ সদস্যৰ বিপৰীতে ৫৫০ৰ পৰা ৬০০ গ্ৰাম পৰ্যন্ত চাউলৰ প্ৰয়োজন হয়। যিটো ভাৰতীয় স্বাস্থ্য গৱেষণা পৰিষদ (আই চি এম আৰ)ৰ পৰিপূষ্টিগত নীতি-নিৰ্দেশনাৰ আধাৰত পৰ্যাপ্ত। এতেকে দেখা গৈছে যে এনেধৰণৰ কৃষিকৰ্ম মুখ্যতঃ জীয়াই থকাৰ বাবেই প্ৰয়োজন। ইয়াৰ উপৰি উৎপাদিত খাদ্য শস্যৰ পৰা বজাৰ-সমাৰৰ বাবে তেনে নগণ্যহে উপলব্ধ হয়। সেয়ে ধানখেতিৰ পৰা পৰিয়ালটোৰ বাবে আয়ৰ পৰিমাণ সীমিত বুলিব পাৰি। প্ৰতিঘৰ পৰিয়ালৰ গড় আয় বাৰ্ষিক (খাদ্য শস্য বিক্ৰী কৰি) ২,০০০-২,৫০০ টকা।</p>

তালিকা-ছ : বতৰভিত্তিক কৃষিকৰ্ম

কৃষিজাত শস্য	বীজ ৰোপণ	শস্য উঠোৱা	শস্য চপোৱা
তিল, সৰিয়হ	জুন-জুলাই	ছেপ্টেম্বৰ-অক্টোবৰ	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ
আদা	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	এপ্ৰিল-মে'
ধান	মে'-জুন	ছেপ্টেম্বৰ-অক্টোবৰ	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ
মাকৈ	মে'-জুন	জুলাই-আগষ্ট	আগষ্ট-ছেপ্টেম্বৰ
উদ্যান শস্য		গোটেই বছৰজুৰি	
চাউল		গোটেই বছৰজুৰি	

উৎস : পি আৰ এ

<p>পশু খাদ্যৰ মজুত স্থিতি</p>	<p>গাঁওখনত পশু খাদ্যৰ মজুত স্থিতি সম্পৰ্কত ৰেকৰ্ড Iৰ তালিকা নং- ৮ত সন্নিৱিষ্ট হৈছে। উক্ত তালিকাই স্পষ্ট কৰা মতে, গাঁওখনত উপলব্ধ পশু খাদ্যৰ উৎসসমূহ হৈছে—</p> <p>(ক) ধান খেতিৰ অৱশিষ্ট।</p> <p>(খ) পৰিয়ালসমূহৰ ৰন্ধন খাদ্যৰ অৱশিষ্ট।</p> <p>(গ) বাহি হোৱা শাক-পাচলি।</p> <p>(ঘ) ঘাঁহনি পথাৰ।</p>
<p>বজাৰ</p>	<p>ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৯ত দেখুওৱা হৈছে গাঁওখনৰ পৰা বিভিন্ন স্থানত থকা বজাৰসমূহ। গাঁওখনৰ জনসমুদায়ে লেনদেন কৰা মূল বজাৰসমূহ হৈছে—</p> <p>(ক) গেলামাল/ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা : ১২ কিঃমিঃত দূৰত কুলসীত অৱস্থিত।</p> <p>(খ) সাপ্তাহিক/তিনিদিনীয়া বজাৰ : ১২ কিঃমিঃত দূৰত কুলসীত অৱস্থিত।</p> <p>(গ) মূল বজাৰ : ২২ কিঃমিঃ দূৰত্বত ছয়গাঁৱত অৱস্থিত।</p>
<p>জলসম্পদ</p>	<p>ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ১০ত জলসম্পদৰ তথ্য দাঙি ধৰা হৈছে। গাঁওখনত মজুত থকা মূল জলসম্পদৰ উৎসসমূহ হৈছে—</p> <p>(ক) কুলসী নদী (বছৰটোৰ গোটেই সময়তে পানী পোৱা যায়।)</p> <p>(খ) দুটাকৈ জলাশয় : নিৰ্দিষ্ট বতৰতহে উপলব্ধ।</p> <p>(গ) চাৰিটা জান : সকলো সময়তে পানী পোৱা যায়।</p> <p>(ঘ) কেঁচা কুঁৱা : সকলো সময়তে পানী পোৱা যায়।</p>
<p>ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰ</p>	<p>ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ১১ত গাঁওখনত উপলব্ধ ইন্ধনৰ উৎসৰ তথ্য সন্নিৱিষ্ট হৈছে। একেখিনি তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—</p> <p>(ক) কাঠ খৰি নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৪২টা, উৎস : খৰিৰ বাবে বৃক্ষৰোপণ।</p>
<p>আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি</p>	<p>সামাজিক গঠন : গাঁওখন জনগোষ্ঠীয়/অজনগোষ্ঠীয় সমুদায়ৰে গঠিত। তেওঁলোকৰ মাজত জাতিগত ব্যৱস্থা নাই। সমাজখনত গভীৰ সামাজিক পাৰ্থক্য দেখা যায়। মহিলাৰ মৰ্যাদা সন্তোষজনক দেখা যায়।</p> <p>অৰ্থনৈতিক স্থিতি : অৰ্থনৈতিক স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। জীৱিকাৰ প্ৰধান উৎস হৈছে কৃষি আৰু উদ্যান শস্য। প্ৰায়ভাগ পৰিয়ালে বছৰটোত ১৫ হাজাৰৰ পৰা ২২ হাজাৰ পৰ্যন্ত আয় কৰে। জীৱিকাৰ বাবে স্থানীয় লোক তথা যুৱকৰ বৃহৎ হাৰত আন ঠাইলৈ পৰিব্ৰাজন ঘটা নাই। অতিৰিক্ত তথ্য পৰৱৰ্তী খণ্ডত দাঙি ধৰা হ'ল।</p>
<p>মানচিত্ৰ</p>	<p>সংযোজিত সূচী-১ত পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত মানচিত্ৰ দাঙি ধৰা হৈছে।</p> <p>(ক) গাঁৱৰ মানচিত্ৰ</p> <p>(খ) গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এৰ সদস্যসকলৰ নাম তথ্যসহ)</p> <p>(গ) গাঁৱৰ সম্পদৰ উৎসসমূহৰ মানচিত্ৰ।</p>

৩ জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

<p>পি আৰ এ অনুশীলন</p>	<p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে বৰগৰং গাঁৱত আই আই ই, গুৱাহাটীৰ বিশেষজ্ঞৰ দলে পি আৰ এ অনুশীলন চলায়। তাৰিখ : ১৬ মে' ২০১৬, স্থান : সমুদায় পথাৰ, বৰগৰং গাঁও, উপস্থিত জনসংখ্যা : ৩৫জন। উপস্থিত আছিল— জে এফ এম চিৰ কৰ্মকৰ্তা, গাঁওপ্ৰধান, স্থানীয় সদস্য, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি।</p>
<p>পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য</p>	<p>মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে— বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ লগতে স্থানীয় লোকৰ জীৱিকাৰ বিকাশ সাধনৰ বাবে জনসমুদায়টোৰ পৰিয়ালসমূহৰ বাস্তৱ স্থিতি অধ্যয়ন কৰা।</p>
<p>আৰ্হিৰ ব্যৱহাৰ আৰু পি আৰ এৰ ফলাফল</p>	<p>নিৰ্দিষ্ট অধ্যয়নৰ বিশ্লেষণত বিভিন্ন কৌশল হাতত লোৱা হয় আৰু সেই অনুপাতে সাফল্যও লাভ কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত সামাজিক মানচিত্ৰ প্ৰস্তুতকৰণ, আৰ্থিক অৱস্থাৰ মাপ নিৰূপণ, সাময়িক জীৱিকাৰ মাপ নিৰূপণ, পৰিসংখ্যামূলক ৰেখাংকন।</p>
<p>অতিৰিক্ত সূচী তালিকা-৩ত উপৰিউক্ত সবিশেষ তথ্য সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।</p> <p style="text-align: center;">জে এফ এম চিত জীৱিকাৰ পৰ্যালোচনা</p>	
<p>মানৱ সম্পদ ১.১ দক্ষতাৰ বিৱৰণ</p>	<p>প্ৰকল্প এলেকাত মানৱ সম্পদৰ বিষয়ে পৰ্যালোচনা কৰিলে দেখা যায় যে আৱাসী লোকসকল পৰম্পৰাগতভাৱে কৃষিখণ্ডত দক্ষতা অৰ্জন কৰিছে। সকলো আৱাসীয়েই নিজে চলিব পৰাকৈ পৰম্পৰাগতভাৱে কৃষিকৰ্মত জড়িত হৈ আহিছে। কৃষকসকলে নিজৰ পৰিয়ালক পোহপাল দিয়াৰ বাবে পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ খাদ্য সংগ্ৰহত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে। তেওঁলোকৰ কৃষি উৎপাদন মূলত বজাৰত বিক্ৰী কৰাৰ পৰিৱৰ্তে ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰতহে অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত হয়।</p> <p>সমীক্ষাৰ পৰা এইটোও দেখা গৈছে যে এলেকাটোত হস্ততাঁত, বয়ন, বাঁহ-বেত আদি উদ্যোগৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনীয়তা আছে।</p>
<p>১.২ বৃত্তিগত বিৱৰণ</p>	<p>প্ৰকল্প এলেকাটোত দেখা গৈছে যে গৰিষ্ঠসংখ্যক আৱাসী পৰিয়ালৰ ২ৰ পৰা ১০ হেক্টৰ মাটি আছে। এইটো স্পষ্ট হৈছে যে জীৱিকাৰ কৌশল আৰু মাটিৰ স্বত্বাধিকাৰৰ মাজত সম্পৰ্কৰ ব্যাপক পাৰ্থক্য আছে। অধিক মাটি থকা লোকৰ এটা পৰ্যায়ৰ পাছত অধিক হাৰত আয় কৰাৰ প্ৰয়াস দেখা নাযায়। এইটোও স্পষ্ট হৈছে যে অধিক মাটিৰ স্বত্বাধিকাৰী হ'লেও কৃষিখণ্ডৰ পৰা অধিক হাৰত আয় কৰাৰ বিষয়টোত স্বত্বাধিকাৰী নিৰ্ভৰশীল নহয়।</p> <p>স্পষ্ট হৈছে যে আৱাসীসকলক বিকল্প জীৱিকাৰ বাবে উদগনি যোগাবলৈ অকৃষিজাত কৰ্ম যেনে—চিলাইৰ কাম, বাঁহ-বেতৰ সামগ্ৰী নিৰ্মাণ আদিৰ দক্ষতা বৃদ্ধিৰ আৱশ্যকতা আছে।</p>
<p>১.৩ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ পৰ্যায়</p>	<p>আনৰ জীৱিকাৰ বিকল্পৰ ওপৰত ভাবুকিৰ সৃষ্টি নকৰাকৈ জীৱন ধাৰণৰ মান আৰু আৰামদায়ক জীৱনৰ বাবে জীৱিকাৰ স্থায়িত্ব নিৰ্ভৰ কৰে ব্যক্তিৰ সামৰ্থ্যৰ ওপৰত আৰু এইক্ষেত্ৰত শিক্ষাই গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। শিক্ষাৰ সুযোগ ব্যৱস্থাই সকলো লোককে সামৰি ল'ব লাগে, যাতে সামাজিক সবলীকৰণ আৰু দৰিদ্ৰতা নিৰ্মূলত ই সহায়ক হয়।</p>

	<p>প্রকল্প এলেকাটোত দেখা গৈছে যে উচ্চশিক্ষা আহৰণৰ বাবে কোনো ব্যৱস্থাপনা নাই। গাঁওখনৰ ভিতৰত কেৱল মাত্ৰ এখনেই নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে। গাঁওবাসীৰ মাজত উদ্যমিতা বিকাশ আৰু সেই সম্পৰ্কীয় শৈক্ষিক দক্ষতাৰ বাবে আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক শিক্ষা ব্যৱস্থা আগবঢ়োৱাৰ আৱশ্যকতা আহি পৰিছে।</p>
১.৪ তথ্যৰ উৎস	<p>এখন সফল সমাজৰ বাবে তথ্যৰ উৎসই হৈছে সফলতাৰ অন্যতম কাৰক। হয়তো সেইবাবেই বনাঞ্চলীয় এলেকাসমূহ পিছপৰি থকাৰ অন্যতম কাৰণ। প্রকল্প এলেকাটোত ৰেডিঅ'ৰ বাহিৰে অন্য মাধ্যম উপলব্ধ নহয়। তথ্যৰ উৎসটোৱে হৈছে এনেকুৱা এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰক, যিয়ে আজিৰ আধুনিক সমাজত প্ৰতিযোগিতাত নামিবলৈ জনসাধাৰণক জ্ঞানৰ সম্ভাৰ প্ৰদান কৰে, য'ত উন্নত জীৱিকাৰ সুযোগৰ সম্ভাৰ পোৱা যায়।</p>
১.৫ সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰা	<p>এটা জনসমুদায়ৰ সভ্যতা নিৰূপিত হয় তেওঁলোকৰ সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰাগত আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ পৰা। প্রকল্প এলেকাটো সাংস্কৃতিক দিশৰ পৰা যথেষ্ট চহকী হোৱাৰ উপৰি তেওঁলোকৰ পৰম্পৰাগত জীৱন ধাৰণে এলেকাটোলৈ পৰ্যটনৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনীয়তা কঢ়িয়াই আনিছে।</p>
১.৬ দৈনন্দিন জীৱনত লিংগভেদে অংশগ্ৰহণ	<p>প্রকল্প এলেকাৰ পুৰুষসকলে ঘাইকৈ কৃষিকৰ্মতে নিয়োজিত হয়। যেনে— কৃষিৰ বাবে মাটি চহোৱাৰ প্ৰস্তুতি, বীজ সিঁচা, শস্য চপোৱা, শস্য নিকোৱা আদি অন্যতম। আনহাতে মহিলাসকলে ঘৰুৱা বন্ধনকাৰ্য, শিশুৰ প্ৰতিপালন, পশুধনৰ প্ৰতিপালন আদি কৰ্মত নিয়োজিত হয়। দৈনন্দিন জীৱনত তেওঁলোকৰ দক্ষতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পাৰস্পৰিক অংশগ্ৰহণৰ বিষয়টো পৰ্যালোচনা কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে।</p>
১.৭ প্ৰব্ৰজন	<p>মানৱ সম্পদৰ বিষয়ে বিশ্লেষণ কৰিবলৈ গ'লে প্ৰব্ৰজন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। উন্নত জীৱিকাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত সুযোগৰ সম্ভাৱনত প্ৰব্ৰজন সংঘটিত হয়। ইয়াৰে অনুশীলনত অৱশ্যে প্রকল্প এলেকাটোৰ ক্ষেত্ৰত এনে সমস্যা পৰিলক্ষিত হোৱা নাই। এলেকাটোত উচ্চ শিক্ষিতৰ হাৰ যথেষ্ট কম হোৱা বাবে এনে পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হোৱা নাই। কিয়নো প্ৰব্ৰজনৰ বিষয়টোত শিক্ষাই এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। উচ্চ শিক্ষাই জনসাধাৰণক উন্নতমানৰ জীৱিকাৰ সম্ভাৱনৰ বাবে প্ৰব্ৰজনত উদগনি যোগায়। আনহাতে গাঁওখনৰ পৰিয়ালসমূহৰ আকাৰো তেনেই সীমিত। সেই বাবেই প্রকল্প এলেকাটোত প্ৰব্ৰজনৰ ঘটনা তেনেই নগণ্য।</p>
২ সামাজিক মূলধন বা সম্পদ	<p>সামাজিক মূলধন বা সম্পদৰ বিষয়টোৱে বিভিন্ন খণ্ডৰ গোটে মাজত পাৰদৰ্শিতাৰ বিষয়টোক বিশ্লেষণ কৰে। উদ্যোগী ফাৰ্মৰ বিকাশ, উন্নতমানৰ ব্যৱস্থাপনাগত পাৰদৰ্শিতা, বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ যোগানিয়াৰৰ মাজত সম্পৰ্ক, সংযোগী প্ৰতিষ্ঠানৰ কৌশলগত স্থিতিৰ মান আৰু সমুদায়টোৰ বিৱৰ্তনৰ বিষয়টো অন্তৰ্ভুক্ত।</p> <p>প্রকল্প এলেকাটোত সীমিতসংখ্যক আত্মসহায়ক গোট আছে। এলেকাটোত জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি আৰু উন্নতমানৰ পাৰদৰ্শিতাৰ বাবে আত্মসহায়ক গোট আৰু গাঁৱৰ আৱাসীয় লোক তথা সমবায় সমিতিসমূহক শক্তিশালী কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে।</p>

	<p>দেখা গৈছে যে অঞ্চলটোত চৰকাৰী আঁচনিৰ সফল ৰূপায়ণ তেনেই সীমিত। আনহাতে এলেকাটোৱে বিভিন্ন সামাজিক আঁচনি এতিয়াও লাভ কৰিবলৈ বাকী।</p>
৩ প্ৰাকৃতিক সম্পদ	<p>প্ৰকল্প এলেকাটো জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ বাবে প্ৰসিদ্ধ। প্ৰাকৃতিক সম্পদসমূহৰ ভিতৰত শাল গছ, চেগুন গছ আদিয়ে প্ৰধান। এই উচ্চ মূল্যৰ সম্পদসমূহ স্থানীয় ব্যৱহাৰৰ বাবে হওক অথবা চহৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বাবেই হওক, ইয়াৰ অপব্যৱহাৰে বনাঞ্চল ধ্বংসৰ অন্যতম কাৰক হিচাপে চিহ্নিত হৈছে আৰু ই গ্ৰাম্য জীৱিকাৰ কৌশলগত স্থিতিৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষভাৱে জড়িত।</p> <p>প্ৰকল্প এলেকাৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদৰাজিৰ ওপৰত বিস্তৃতভাৱে নিৰ্ভৰশীল হোৱা বিষয়টোক আমি অগ্ৰাধিকাৰ দিব বিচৰা নাই। এই ক্ষেত্ৰত আৱাসীয় লোকসকলৰ মাজত বনাঞ্চলৰ ওপৰত কমকৈ নিৰ্ভৰশীল হোৱাত উদগনি যোগাবলৈ ৰক্ষন গছ আদিৰ সংযোগ বিতৰণ কৰাটো বিকল্প ব্যৱস্থা হিচাপে আৱশ্যক আছে। একেদৰে প্ৰকল্প এলেকাটোৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদৰাজিৰ সংৰক্ষণৰ উদ্দেশ্যে জীৱিকাৰ আন বিকল্প গঢ়ি তোলাটো সময়ৰ আহান।</p>
৪ অৰ্থনৈতিক আৰু বিত্তীয় সম্পদ	<p>অৰ্থনৈতিক আৰু বিত্তীয় সম্পদে যিকোনো জীৱিকাৰ মান ধৰণৰ কৌশলগত আৱশ্যকতাক বুজাবলৈ— নগদ, ঋণ বা জমা, অন্যান্য অৰ্থনৈতিক সম্পদ, ন্যূনতম আন্তঃগাঁথনি, উৎপাদনৰ আহিলা আৰু প্ৰযুক্তি আদি জীৱিকাৰ বাবে আৱশ্যকীয় বিষয়বোৰ সামৰি লয়।</p> <p>প্ৰকল্প এলেকাটোত এইটো দেখা গৈছে যে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰে এইক্ষেত্ৰত বেংক একাউন্ট অথবা শস্যৰ বীমা, বেংকৰ ঋণ আৰু ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ আদি কোনোটোৱেই নাই।</p> <p>এইক্ষেত্ৰৰ এলেকাটোৰ লোকসকলৰ জীৱিকাৰ উন্নতিৰ বাবে তথা অৰ্থনৈতিক আৰু বিত্তীয় সম্পদ বৃদ্ধিৰ বাবে বেংক একাউন্ট খুলি দিয়া, স্বাস্থ্য বীমা, শস্য বীমা, বেংকৰ ঋণ আৰু ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ আদিৰ ব্যৱস্থা আগবঢ়োৱাটো আৱশ্যক।</p>
৫ আন্তঃগাঁথনি বিষয়ক সম্পদ	<p>আন্তঃগাঁথনি বিষয়ক সম্পদৰ ভিতৰত ঘাইকৈ প্ৰাথমিক আন্তঃগাঁথনিৰ বিষয়ে বুজোৱা হয়, য'ত স্থানীয় লোকৰ জীৱন ধাৰণ তথা তেওঁলোকে জীৱিকাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্ৰী বা আহিলা আদি অন্তৰ্ভুক্ত হৈ থাকে। উদাহৰণস্বৰূপে যাতায়াত ব্যৱস্থা, যোগাযোগ ব্যৱস্থা, আশ্ৰয়স্থল, পানী, অনাময় ব্যৱস্থা আৰু ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰ আদি অন্যতম। আমি প্ৰকল্প এলেকাটোত আন্তঃগাঁথনি বিষয়ক সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত দেখিলোঁ যে অঞ্চলটোত এই জাতীয় ব্যৱস্থা অতি পুৰোজনক। অঞ্চলটোত যাতায়াতৰ সুব্যৱস্থাৰ বাবে ভাল পথ, যান-বাহন আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা তেনেই দুৰ্বল। পানী আৰু অনাময় ব্যৱস্থাও পৰ্যাপ্ত নহয়। আনহাতে অঞ্চলটোত বিজুলী বাতিৰ যোগান এতিয়াও হোৱা নাই।</p> <p>প্ৰকল্প এলেকাটোত জীৱিকাৰ মান উন্নত কৰিবলৈ হ'লে জে এফ এম চি এলেকাত বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিমূলক ব্যৱস্থাৰ উন্নয়নত গুৰুত্ব দিব লাগিব। এইক্ষেত্ৰত পথ যোগাযোগ, খোৱাপানী, অনাময় ব্যৱস্থা, সৌৰশক্তি আদিৰ ওপৰত প্ৰাধান্য দিয়াটো উচিত হ'ব।</p>

শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

নিম্নোক্ত বিষয়সমূহৰ ওপৰত শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ অনুশীলনটো চলোৱা হয়।

- জীৱিকা আৰু দক্ষতাৰ বিকাশ
- ই পি এ (প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যব্যৱস্থাপনা)

অতিৰিক্ত সূচী ৩-ত বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। উল্লিখিত বিষয়টো তলত দাঙি ধৰা হ'ল—

জীৱিকা আৰু দক্ষতা বিকাশৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

- (১) কৃষি আৰু কৃষিজাত কাৰ্যব্যৱস্থা
- (২) বস্ত্ৰ আৰু হস্তশিল্প কাৰ্যব্যৱস্থা
- (৩) এন টি এফ পি

তালিকা নং (জ) : ই পি এৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

ক্র. নং	ই পি এৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ	বিৱৰণ অতিৰিক্ত সূচী ৩-ত বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে।
১	বন্ধন গেছৰ সংযোগ	প্ৰতিঘৰ (৪২)
২	বিদ্যুৎ সংযোগ	সৌৰচালিত বিজুলীবাতি ৪২ ঘৰ
৩	পথ	কুলসী বন সংমণ্ডল কাৰ্যালয়ৰ পৰা জে এফ এম চিলে ১২ কিঃমিঃ
৪	খোৱাপানী	খোৱাপানীৰ সুব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন
৫	শিক্ষা	জে এফ এম চি এলেকাত উঃ মাঃ বিদ্যালয়ৰ প্ৰয়োজন

উৎস : পি আৰ এ

- জীৱিকাৰ কাৰ্যব্যৱস্থাক উদগনি যোগাবলৈ ই পি এৰ ফাণ্ডৰ পৰা ২ লাখ টকা মূলধনী ব্যৱস্থা থকা উচিত।
- জে এফ এম চি সীমাৰ ভিতৰত যন্ত্ৰপাতি, আহিলা-সঁজুলি আদি ৰখাৰ বাবে সমুদায়ৰ কৰ্মস্থল তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয় ভৱন নিম্ন ব্যয় সাপেক্ষে নিৰ্মাণ কৰা উচিত।

জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰা হ'ল—

গাঁওবাসীৰ বৰ্তমান জীৱিকাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় আৱশ্যকীয় দক্ষতা/প্ৰাথমিকতা সন্দৰ্ভত জে এফ এম চিৰ এলেকাটোত বিশ্লেষণ কৰা হয়। সেই অনুসৰি কৃষিখণ্ড আৰু অনা-কৃষিখণ্ডৰ নামকৰণেৰে দুটা ভাগত বিভক্ত কৰা হয়। তলৰ তালিকাখনত দক্ষতা বিকাশৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰশিক্ষণ আঁচনি সন্দৰ্ভত প্ৰাপ্ত সঁহাৰি সম্পৰ্কে তথ্য দাঙি ধৰা হ'ল—

তালিকা নং (ঝ) : জীৱিকাৰ সুযোগৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

প্ৰশিক্ষণ আঁচনিৰ প্ৰকৃতি	বিকল্প অগ্ৰাধিকাৰৰ ভিত্তিত মতামত				
	১	২	৩	৪	৫
কৃষি আৰু কৃষিজাত সহযোগী কাৰ্যব্যৱস্থা সম্পৰ্কীয়	১	—	—	—	—
উদ্যান শস্য সম্পৰ্কীয়	—	—	—	৪	—
পশুখন সম্পৰ্কীয়	—	২	—	৪	—

হস্তশিল্প সম্পর্কীয়	—	২	—	—	—
বয়নশিল্প সম্পর্কীয়	—	২	—	—	—
অন্যান্য (এন টি এফ পি)	১	—	—	—	—

উৎস : পি আৰ এ

পি আৰ এৰ অনুশীলনত স্পষ্ট হৈছে যে কৃষিজাত আৰু সহযোগী কাৰ্যব্যৱস্থা বা কৰ্মৰাজি যেনে— মৌপালন, ৰেচম উদ্যোগ জাতীয় প্ৰশিক্ষণ আঁচনিৰ প্ৰতি অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছে। জে এফ এম চি এলেকাটোত মজুত থকা সম্পদৰাজিৰ বাবেই ইয়াৰ অগ্ৰাধিকাৰ বাছনিভুক্ত হৈছে। দ্বিতীয় অগ্ৰাধিকাৰ পোৱা বিষয়টো হৈছে হস্তশিল্প খণ্ড। এই খণ্ডটোত দক্ষতা বিকাশ ঘাইকৈ বাঁহ-বেতৰ সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ লগতে হস্তশিল্পজাতীয় কৰ্ম আঁচনি— য'ত চিলাইৰ কাম, বয়ন আদিয়ে প্ৰাধান্য পাইছে।

- কৃষি আৰু উদ্যান শস্য
- বয়নশিল্প
- হস্তশিল্প
- এন টি এফ পি

উপৰিউক্ত বিষয় সন্দৰ্ভত অতিৰিক্ত আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল।

বনাঞ্চল বিকাশৰ সুযোগসমূহ

বৰগৰং জে এফ এম চিত বনাঞ্চল বিকাশ সন্দৰ্ভত সুযোগসমূহ লৈ স্থানীয় জনসমুদায়টো কিমান সজাগ, তাৰ অধ্যয়নৰ বাবেই শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ কৰা হয়। নিম্নলিখিত বিৱৰণে প্ৰকল্প এলেকাৰ বনাঞ্চল বিকাশৰ সুযোগসমূহ সন্দৰ্ভত শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ কৰিছে (অতিৰিক্ত অনুসূচিত গণিতীয় শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ)

- ৰক্ষন খৰিৰ বাবে বৃক্ষৰোপণ
- গছপুলিৰ বাবে নাৰ্ছাৰী স্থাপন
- ঔষধি গছ, এন টি এফ পিৰ শ্ৰেণীভুক্ত গছপুলি ৰোপণ
- মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ
- পশুখাদ্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কৃষিকৰ্ম
- বাঁহগছ ৰোপণ
- বৃক্ষৰোপণ
- পৰিত্যক্ত বনাঞ্চলৰ বিকাশকৰণ
- বন সংৰক্ষণ
- প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্জীৱিতকৰণ

কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১২ত কৃষি আৰু উদ্যান শস্য ক্ষেত্ৰখনত জীৱিকাৰ সুযোগ সম্পৰ্কে বিবেচনা কৰিব পৰা যায়—

মূল আঁচনিৰাহসমূহ—

- (ক) সাৰ, কীটনাশক আদি দ্ৰব্যৰ নামমাত্ৰ ব্যৱহাৰ।
- (খ) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ।
- (গ) কৃষিজাত আন্তঃগাঁথনি, আধুনিক যন্ত্ৰপাতি-সঁজুলি, পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদিৰ অভাৱ।
- (ঘ) অধিক উৎপাদনক্ষম বীজ ব্যৱহাৰ নকৰা।

সুযোগসমূহ—

- (ক) সাৰ, কীটনাশক দ্ৰব্য আদিৰ উপযুক্ত ধৰণে ব্যৱহাৰৰ প্ৰয়োজন।
- (খ) নতুন আৰু আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ।
- (গ) স্ব-ব্যৱস্থিত প্ৰশিক্ষণ আঁচনি প্ৰয়োগৰ আৱশ্যক। অঞ্চলটোৰ গাঁওবাসীয়ে

	<p>জন্মসিদ্ধভাৱে কৃষিকৰ্মৰ দক্ষতা অৰ্জন কৰিছে। সেয়ে এইক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ দক্ষতাৰ বিকাশ ঘটোৱাৰ আৱশ্যকতা আছে।</p> <p>কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ :</p> <p>(ক) ট্ৰেক্টৰ চালনৰ প্ৰশিক্ষণ।</p> <p>(খ) কৃষিভিত্তিক কৌশল বিকাশ আঁচনি ৰূপায়ণ।</p> <p>(গ) কীট-পতংগ, কীটনাশক দ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰ, অধিক উৎপাদনমুখী খেতি আদিৰ প্ৰশিক্ষণ।</p>
পশুধন	<p>তালিকা নং- ১৩ত পৰিয়ালৰ আৰ্থিক সকাহৰ বাবে পশুধন পালনৰ সুযোগ সম্পৰ্কত সবিশেষ তথ্য সন্নিৱিষ্ট হৈছে।</p> <p>মূল আসোঁৱাহসমূহ—</p> <p>(ক) দুৰ্বল অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ বাবে মুকলি বজাৰৰ পৰা পশু খাদ্য ক্ৰয়ত আহি পৰা সমস্যা।</p> <p>(খ) গছ-লতা আৰু ধান খেতিৰ পৰা ৰোৱা অৱশিষ্ট ৩ৰ পৰা ৬ মাহপৰ্যন্তহে উপলব্ধ হয়। একেদৰে গোটেই বছৰটোৰ বাবে সেউজীয়া খাদ্যৰ অভাৱ।</p> <p>(গ) পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰৰ অভাৱ।</p> <p>(ঘ) পশুধন পালনৰ বাবে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱ।</p> <p>সুযোগসমূহ—</p> <p>(ক) পশুধনৰ পৰা 'উচ্চ হাৰত আয়'ৰ সম্ভাৱনা</p> <p>(খ) জে এফ এম চিৰ পৰা কোকৰাঝাৰ জিলা মুখ্যালয় আৰু পশ্চিমবংগ ৰাজ্য যথেষ্ট দূৰত্বত অৱস্থিত বাবে গাখীৰৰ এখন বৃহৎ চাহিদাপূৰ্ণ বজাৰ আছে।</p> <p>কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—</p> <p>(ক) সৰ্বাধিক উৎপাদনমুখী গাহৰি পালন।</p> <p>(খ) সৰ্বাধিক উৎপাদনমুখী হাঁহ-কুকুৰা পালন।</p> <p>(গ) গো পালন।</p>
এন টি এফ পি	<p>ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৪ত এন টি এফ পিৰ পৰা হ'ব পৰা সুযোগসমূহ উল্লেখ কৰা হৈছে—</p> <p>মূল আসোঁৱাহসমূহ—</p> <p>(ক) এন ডব্লিউ এফ পিৰ বাবে ন্যূনতম সুযোগ।</p> <p>(খ) প্ৰসংস্কৰণ উদ্যোগ গোটৰ অভাৱ।</p> <p>সুযোগসমূহ—</p> <p>(১) এন ডব্লিউ এফ পিৰ বাবে বৃহৎ চাহিদা আছে। এই চাহিদা পূৰণ কৰিবলৈ পূৰ্বৰ মাটিৰ উপলব্ধতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি অধিক বৃক্ষৰোপণ কৰিব পৰা যায়।</p> <p>কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—</p> <p>(ক) খাদ্যশস্য, ফল-মূলৰ বৃক্ষৰোপণ।</p> <p>(খ) ঔষধি গছ তথা সুগন্ধি দ্ৰব্য উৎপাদিত গছ (MAP) ৰোপণ।</p>
বিশেষ দক্ষতা বিকাশ	<p>ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৫ত দক্ষতা বিকাশৰ সুযোগসমূহ উল্লেখ কৰা হৈছে।</p> <p>মূল অসুবিধাসমূহ—</p> <p>(ক) দক্ষতাৰ প্ৰতিচ্ছবিখন নিম্নমানৰ।</p> <p>(খ) উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ ভিন্নতাৰ অভাৱ।</p> <p>(গ) সামগ্ৰীৰ মান উন্নীতকৰণৰ বাবে গৱেষণাৰ অভাৱ।</p> <p>(ঘ) টি কিউ এম (TQM) কৌশলৰ অভাৱ।</p>

	<p>সুযোগসমূহ—</p> <p>(ক) উপযুক্ত যোগ-সংযোগ ব্যৱস্থা স্থাপন।</p> <p>(খ) ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ বাবে দক্ষতা বিকাশৰ প্ৰশিক্ষণ</p> <p>(গ) চৰকাৰৰ পৰা বিত্তীয় সাহায্য।</p> <p>কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—</p> <p>(ক) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ</p> <p>(খ) গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিগত জ্ঞান আৰু সঁজুলি যোগান ধৰা।</p> <p>(গ) সামগ্ৰীৰ ভিন্ন ৰূপান্তৰেৰে নতুন সামগ্ৰীৰ উৎপাদন বিকাশৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ তথা প্ৰশিক্ষণ।</p> <p>(ঘ) কেঁচা সামগ্ৰী মজুতকৰণ কক্ষ (বেংক) স্থাপন।</p> <p>(ঙ) বিভিন্ন ক্ৰেতা প্ৰতিষ্ঠানৰ দ্বাৰা উৎপাদিত সামগ্ৰী পাইকাৰী হাৰত ক্ৰয়ৰ ব্যৱস্থা কৰা।</p> <p>(চ) বিক্ৰীৰ বাবে উপযুক্ত পণ্য সামগ্ৰীৰ বজাৰ সংযোগ স্থাপন</p>
<p>ঋণ সুবিধা</p>	<p>ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৬ত এই বিষয়ে বিশদ আলোচনা কৰা হৈছে।</p> <p>মূল আঁচনিৰ কাৰণৰ সৈতে—</p> <p>(ক) বিত্তীয় বহিৰ্ভূত ব্যৱস্থা।</p> <p>(খ) অসংগঠিত ব্যক্তিগত ঋণদাতাৰ উচ্চ হাৰত সুদ গ্ৰহণ।</p> <p>সুযোগসমূহ—</p> <p>(ক) আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।</p> <p>(খ) পৰ্যাপ্ত সজাগতা বৃদ্ধি কৰা।</p> <p>কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—</p> <p>(ক) গাঁওখনৰ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।</p>
<p>কৌশলগত হস্তক্ষেপ</p>	<p>জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনাৰ বাবে কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে উপৰিউক্ত পৰামৰ্শসমূহৰ সাৰাংশ এনে ধৰণৰ—</p> <p>(১) কৃষি আৰু উদ্যান শস্য :</p> <p>ট্ৰেক্টৰ চলোৱা প্ৰশিক্ষণ, কৃষিভিত্তিক দক্ষতা বিকাশ আঁচনি গ্ৰহণ, কীট-পতংগ, সাৰ, অধিক হাৰত উৎপাদন হোৱা হাইব্ৰীড খেতি আদিৰ প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা লোৱা।</p> <p>(২) পশুধন : গাহৰি পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন।</p> <p>(৩) এন ডব্লিউ এফ পি : ফল-মূল, খাদ্য শস্য আদিৰ বৃক্ষৰোপণ, ঔষধি গছ, ঔষধি গুণযুক্ত সুগন্ধি দ্ৰব্যৰ গছ আদি ৰোপণ।</p> <p>(৪) বিশেষ দক্ষতা বিকাশ : আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, গ্ৰামাঞ্চলৰ জনসাধাৰণক আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ জ্ঞান আৰু সঁজুলি যোগান ধৰা, নতুন সামগ্ৰী উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণ, সামগ্ৰীৰ নতুন ৰূপান্তৰণৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ, কেঁচামাল মজুতকৰণ কক্ষ বা বেংক স্থাপন আৰু ক্ৰেতা প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে বজাৰ সংযোগ স্থাপন।</p> <p>(৫) ঋণ সুবিধা : নিকটৱৰ্তী অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।</p>

৪ জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা

<p>আয় বৃদ্ধিৰ কাৰ্যব্যৱস্থা</p>	<p>গাঁওখনৰ আয় বৃদ্ধিৰ মূল পৰিকল্পনাসমূহ— কৃষি খণ্ডত (ক) মৌপালন (খ) বেচম খেতি (গ) গাহৰি-হাঁহ-কুকুৰা পালন। (ঘ) কৃষিকৰ্ম (ঙ) উদ্যান শস্য। অনাকৃষি খণ্ডত (ক) হস্ততাঁত-বয়নশিল্প। (খ) হস্তশিল্প উৎস : তালিকা নং- ৩২, ৰেকৰ্ড- ৪</p>
<p>এছ এইচ জিৰ কৰ্মৰাজি</p>	<p>নিম্নোক্ত কাৰ্যব্যৱস্থাসমূহ এছ এইচ জিয়ে গাঁওখনত পালন কৰিব পাৰে— (ক) যুটীয়া দায়বদ্ধতা গোট গঠনৰ বাবে সংঘবদ্ধ হ'ব পাৰে। যাতে (খ) জীৱিকাৰ কৰ্মত গাঁওবাসীক উম্মেহতীয়াভাৱে জড়িত কৰিব পৰা যায়। উৎস : তালিকা নং- ৩৩, ৰেকৰ্ড- ৪</p>
<p>জ্ঞান বৃদ্ধিৰ বাবে ভ্ৰমণ</p>	<p>নিম্নোক্ত জ্ঞানবৰ্ধক ভ্ৰমণসূচী পৰিকল্পনাত লোৱা হৈছে। (ক) মৌপালন কৰা ফাৰ্ম পৰিদৰ্শন (খ) হস্তশিল্পজাত প্ৰদৰ্শনী পৰিদৰ্শন (গ) হস্ততাঁত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰদৰ্শনী পৰিদৰ্শন। (ঘ) ঔষধিযুক্ত গছ-লতা ৰোপণৰ বাবে কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় পৰিদৰ্শন উৎস : তালিকা নং- ৩৪, ৰেকৰ্ড- ৪</p>
<p>নিৰ্ধাৰিত কাৰ্যব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ</p>	<p>পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।</p>
<p>সু-সংহতকৰণ</p>	<p>পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা বিষয়বোৰ ভাৰত চৰকাৰৰ আঁচনিসমূহত সু-সংহতভাৱে একাকীকৰণ কৰিব পৰা যায়। (ক) গ্ৰাম্য নিয়োগৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি। (খ) কৃষি আৰু ইয়াৰ সহযোগী ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা। (গ) জলাশয় বিকাশ, জলসিঞ্চনৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা। (ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান। (ঙ) দক্ষতা বিকাশ আঁচনি (চ) গ্ৰামোন্নয়ন আৰু জীৱিকা সম্পৰ্কীয় অন্যান্য আঁচনিসমূহকো ইয়াত সামৰি ল'ব পৰা যায়। বৰ্তমান পৰিকল্পনাত উপৰিউক্ত সু-সংহত আঁচনিয়ে দীৰ্ঘম্যাদী ফলাফল প্ৰদান কৰিব। একেদৰে প্ৰকল্প কাৰ্য ৰূপায়ণৰ সময়ৰ পাছতো দীৰ্ঘম্যাদী কাৰ্য আঁচনিৰ ৰূপায়ণ ঘটিব।</p>

৫ বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁওখনত পি আৰ এ অনুশীলন চলাই এই বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনা আঁচনিৰ মূল লক্ষ্য হৈছে এক দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱস্থাপনাৰে জনসমুদায়টোৰ বাবে আৱশ্যকীয় জীৱিকাৰ সন্ধান তথা খলুৱা সম্পদৰ ব্যৱহাৰকে ধৰি জে এফ এম চিৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ, জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু উৎপাদন সম্ভাৱনাৰে খতিয়ান যুগত কৰা।

১. জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ স্থিতি—

এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অধীনত জে এফ এম বনাঞ্চলৰ নিম্নলিখিতসমূহ বিবেচনা কৰে—

(ক) বন বিভাগে জে এফ এম চিসমূহক দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চল এলেকাসমূহ। আৰু

(খ) ঘোষিত এলেকাৰ বাহিৰৰ মাটি অথবা জনসমুদায়টোৰ নিজাববীয়া মাটিত বৃক্ষৰোপণ কৰা এলেকা বা কৰিবলগীয়া এলেকাসমূহ।

জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ উল্লিখিত শ্ৰেণী দুটাৰ স্থিতিৰ ওপৰত তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

১.১ বনাঞ্চল আৰু ইয়াৰ বৰ্তমান অৱস্থা :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অতিৰিক্ত তালিকা সূচীত সংলগ্ন বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনি শীৰ্ষক প্ৰ-পত্ৰ নং- ৩ৰ তালিকা নং-

৩.১ জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চল এলেকাৰ স্থিতিৰ বৰ্ণনা দিয়া হৈছে। অন্যান্য এলেকাত বৃক্ষৰোপণ কৰা ক্ষেত্ৰ আৰু বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগীয়া ক্ষেত্ৰসমূহৰ স্থিতি মূল্যায়ন কৰাৰ পাছত বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সবিশেষ সাৰাংশ উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং-১ বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ স্থিতি—

চিহ্নিত এলেকা	জেএফএমচি বনাঞ্চল এলেকা (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল- ৪০%তকৈ অধিক ঘন বনাঞ্চলৰ বাদে হতাশাজনক)	কিমান সঘনাই ব্যৱহাৰ হয় (২-৩ মিঃ, ৩-৬ মিঃ, ৬-৯ মিঃ, ৯ মিঃতকৈ অধিক)
(ক) দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চল				
আৰ এফ/পি এফৰ নাম : বৰদুৱাৰ আৰ এফ : কুলসী বন সংমণ্ডল, পশ্চিম কামৰূপ মণ্ডল, বিট : কুলসী আই বি	২০০ হেক্টৰ	০ কিঃমিঃ	ভাল এলেকা : ১৫০ হেক্টৰ হতাশাজনক এলেকা ৫০ হেক্টৰ	২-৩ মিঃ
(খ) অন্যান্য বৃক্ষৰোপণ হোৱা ঠাই বা এলেকা				
স্থান : বনাঞ্চলৰ ধৰণ : বছৰি নকৈ পাত সলোৱা সেমেকা প্ৰভাৱিত বনাঞ্চল ভি এফ/অন্যান্য—			ভাল এলেকা : নাই হতাশাজনক : নাই	
মুঠ	২০০ হেক্টৰ		ভাল এলেকা : ১৫০ হেক্টৰ হতাশাজনক এলেকা ৫০ হেক্টৰ	

উৎস : প্ৰপত্ৰ- ৩, তালিকা ৩.১/ অঞ্চলটোৰ সদস্যসকল আৰু বন বিভাগৰ সৈতে আলোচনামৰ্মে।

দেখা যায় যে বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অধীনত ২০০ হেক্টৰ বনাঞ্চলীয় ভূমি আছে। যাৰ ভিতৰত ১৫০ হেক্টৰ মাটি এলেকা ভাল আৰু ৫০ হেক্টৰ মাটি এলেকা হতাশাজনক স্থিতিৰ।

১.২ : বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ :

বৰগৰং জে এফ এম চি এলেকাধীন বনাঞ্চলৰ মাটি পলসূৰা। তলৰ তালিকাখনত বনাঞ্চলটোৰ মাটিৰ ধৰণবোৰ দাঙি ধৰা হ'ল—

তালিকা নং- ২ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলীয় মাটিৰ বিৱৰণ—

গুণাগুণৰ জোখ-মাপ	দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চলৰ স্থিতি	বৃক্ষৰোপণ কৰা অন্যান্য মাটিৰ স্থিতি
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	২.৩ৰ পৰা ২.৯৪ % জৈৱিক। মাটিত সচৰাচৰ পোৱা N, P205, K20 আদি উপাদানসমূহ তুলনামূলকভাৱে যথেষ্ট ঘন।	—
খহনীয়াৰ স্থিতি	—	—
গেদ	২৩ %	—
বোকা-পলশ	৩২ %	—
নতুন সংযোজিত মাটি	একেবাৰে নিম্নতম	—
বালিময় টিলা বা হাফলু	৪৫ %	—

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩ '(খ) বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ'/স্থানীয় সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।
বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বাবে বনাঞ্চলটোৰ মাটিৰ ধৰণসমূহৰ মূল লক্ষণবোৰৰ সাৰাংশ—

(ক) এণ্টিছল (২৯.৩%)— বালিমহীয়া বিকশিত এঢলীয়া মাটি।

(খ) ইনছেপটিছল (৫২.৩%)— বোকা মাটি আৰু জৈৱিক পদাৰ্থ নথকা সাধাৰণভাৱে বিকশিত মাটি।

(গ) এলফিছলছ (১২.৩%)— অতিশয় উৰ্বৰ পুৰণি মাটি।

(ঘ) আলটিছলছ (৬.১%)— ৰঙা আলতীয়া মাটি।

১.৩ : উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ :

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত তলত উল্লেখ কৰা উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ বিদ্যমান।

উল্লেখ্য যে স্থানীয় অৰণ্য এলেকা জলীয় বাষ্পপূৰ্ণ আৰু ঋতুধৰ্মী বনাঞ্চল—

তালিকা নং- ৩ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ

গুণাগুণৰ জোখ-মাপ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম (উদ্ভিদ বিজ্ঞান)
প্ৰধান অৰণ্য প্ৰজাতি	টীক (চেগুন)	টেস্টু'না গ্ৰাণ্ডিচ লিন্
সহযোগী প্ৰজাতি	গমাৰি	গেমেলিনা এৰব'ৰিয়া
জোপোহা ঘাঁহনি, বন	টেঁকীয়া	ফাৰ্নচ
	ভোট জলকীয়া	কেপচিকাম চিনেনছ
ঔষধি গছ	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	শিলিখা	টাৰ্মিনেলিয়া চেবুলা
	নিম	আজাদিৰাষ্টা ইণ্ডিকা
	আমলখি	ফিলানথুচ এম্বলিকা

অন্যান্য	জৰিবেট	কেলামাছ ইৰেক্টাছ
	জাতি বেট	কেলামাছ টেনুইছ
	ৰায়দাং বেট	কেলামাছ ৰ'টাং
	চুলি বেট	কেলামাছ ফ্লেগেলাম
	লেজাই বেট	কেলামাছ ফ্ল'ৰিবুণ্ডজ
	কাকো বাঁহ	ডি.হামিলটনী
	পাহাৰী জাতি বাঁহ	অক্সিটেনথেৰা পাৰভিফলিয়া
	দুলু বাঁহ	চিজ'ষ্টাচিয়াম দুল্ল'ৰা
	আমলখি	এস্কিনকা অফিচিনালিছ
	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	অগৰ	একুইলাৰিয়া আগাল্ল'ছা

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, '(গ) উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ'/জনসমুদায়টোৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

২. বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বাবে আন বিষয়সমূহ—

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অধীনত বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বাবে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ অন্তৰ্ভুক্তিৰ বিষয়টোত আলোচনা কৰা হয়—

২.১ জে এফ এম চিয়ে বন সংৰক্ষণৰ বাবে পূৰ্বে লোৱা ব্যৱস্থাসমূহ—

বৰগৰং জে এফ এম চিয়ে বন সংৰক্ষণৰ বাবে মুঠতে লোৱা ব্যৱস্থাসমূহৰ সম্পৰ্কত তলত উল্লেখ কৰা বিষয়ত আলোচনা কৰা হয়—

(ক) পৰিয়াল জড়িত : ৪২

(খ) ব্যক্তি জড়িত : ৪২ (প্ৰতি ঘৰৰ পৰা ১জনকৈ)

(গ) ব্যৱস্থাপনালীৰ সাৰাংশ : উপলব্ধ নহয়।

(ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাপনা : উপলব্ধ নহয়।

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, 'জে এফ এম চিৰ স্থিতি- viii + ix/জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।)

২.২ : বনজ উৎপাদনৰ পৰা ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা

তালিকা নং- ৪ (ক) : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ এলেকাৰ প্ৰতি পৰিয়ালৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা—

বনজ উৎপাদন	প্ৰতি ঘৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়তা		বৰ্তমান কেনেদৰে সংগ্ৰহ	উৎসসমূহ
	কিমান সঘনে আৱশ্যক	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠ খৰি	সঘনাই	৩০-৬০ কেজি		বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	বছৰত এবাৰ	২ ডাল		বনাঞ্চল
আন কাৰ্য সম্পাদনাৰ বাবে সৰু টুকুৰা কাঠ	—	—	—	—
খুঁটা/বাঁহ	মাহত এবাৰ	২-৩ ডাল বাঁহ	—	বনাঞ্চল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	সঘনাই	দৈনিক ৪-৬ কেজি	—	বনাঞ্চল
এনটিএফপি	সঘনাই	দৈনিক ২-৩ কেজি	—	বনাঞ্চল
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩ তালিকা নং- ৩.২/সমুদায়ৰ অন্যান্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

বৰগৰং জে এফ এম চি এলেকাত ৪২টা পৰিয়ালৰ ঘৰ আছে। উপৰিউক্ত তালিকা আৰু এই আৱাসৰ সংখ্যাৰ পৰা স্পষ্ট হৈছে যে বৰগৰং গাঁৱত বনজ সম্পদৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনীয়তা তলত দিয়া ধৰণে হয়—

তালিকা নং- ৪ (খ) : বনজ সম্পদৰ সৰ্বমুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সকলো আৱাসী পৰিয়ালৰ বাবে—

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সমুদায়টোৰ বাবে আৱশ্যক (কিঃগ্ৰাঃ/একক প্ৰতি বৰ্ষ) (*)	মন্তব্য
কাঠ খৰি	৮০৮০০	গোটেই বছৰ জুৰি
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	৩০ ডাল	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
সৰু গছৰ কাঠ আন কাৰ্য সম্পাদনৰ বাবে	—	—
খুঁটা-বাঁহ	১৫০ ডাল বাঁহ	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	৯০৮০০	গোটেই বছৰ জুৰি
এন টি এফ পি	৬০০০	গোটেই বছৰ জুৰি
অন্যান্য	—	—

উৎস : তালিকা নং ৪ (ক) আৰু জনসমুদায়টোৰ তথ্যৰ আধাৰত মুঠ আৱাসৰ সংখ্যাৰ পৰা (*) = তালিকা নং ৪ (ক)ৰ পৰা আনুমানিক গড় হিচাপত প্ৰতি গৃহত প্ৰয়োজনীয়তা × ৬৫ আৱাস।

২.৩ : সংগ্ৰহ আৰু গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদনৰ বজাৰ : ঘৰৰ ব্যৱহাৰৰ উপৰি গাঁওবাসীয়ে বনজ উৎপাদনৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰতো বিক্ৰী কৰে। বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত গাঁওবাসীয়ে তলত দিয়া তালিকা অনুসৰি বনজ উৎপাদনৰ সংগৃহীত সামগ্ৰী বজাৰলৈ নিয়ে।

তালিকা নং- ৫ (ক) : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে কৰা বনজ সম্পদৰ সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ বাণিজ্যিকীকৰণ।

বনজ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ নাম	বজাৰৰ পৰা সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু/মাহ	সংগ্ৰহ কৰা ঘৰৰ সংখ্যা	গড় অনুপাত সংগ্ৰহ (কেজি)	
কাঠ খৰি	বছৰ জুৰি	৪২	১৩২০	বনাঞ্চল
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী	৪২	১ ডাল	বনাঞ্চল
অন্যান্য সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—	—
বাঁহ	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী	৪২	১০ডাল	বনাঞ্চল
খুঁটা	—	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	বছৰ জুৰি	৪২	দৈনিক ৩ কেজি	বনাঞ্চল
এনটিএফপি	বছৰ জুৰি	৪২	দৈনিক ৯ কেজি	বনাঞ্চল
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং- ৩.৩/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

এইক্ষেত্ৰত তলৰ তালিকাত অতিৰিক্ত সূচীত তথ্য সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে—

তালিকা নং- ৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সামগ্ৰীৰ সংগ্ৰহ আৰু বজাৰৰ অতিৰিক্ত তথ্য (বৰগৰং জেএফএমচি)

বনজ উৎপাদিত সামগ্ৰী	অতিৰিক্ত বিক্ৰী	কেনেদৰে বিক্ৰী	গড় আয় প্ৰতি গৃহ, বনজ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বিক্ৰীৰ পৰা
কাঠ খৰি	৩৫০০০ কেজি/বছৰি	স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰী	১৭০০-২১০০/ মাহে
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	—	—	—
অন্য সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	২০-৪০ ডাল/ মাহে	স্থানীয় বজাৰ	৬০০-১২৫০/ মাহে
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	৮০০ কেজি/ বছৰি	স্থানীয় বজাৰ	৮০০-১৫০০/মাহে
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং- ৩.৪/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

২.৪ : বনজ উৎপাদনৰ সৰ্বমুঠ আৱশ্যকীয়তা-ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বজাৰ বিপণন—

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ আৱাসী সদস্যসকলৰ দ্বাৰা ব্যৱহৃত বনজ উৎপাদন সামগ্ৰীৰ সৰ্বমুঠ প্ৰয়োজনীয়তাৰ মূল সাৰাংশ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল— (উপৰিউক্ত উপ-খণ্ডসমূহৰ তথ্যৰ ভিত্তিত)

(এই সম্পৰ্কীয় সন্নিৱিষ্ট তথ্য তালিকা ৪ (খ) আৰু ৫ (খ) আগৰ পৃষ্ঠাত উল্লেখ কৰা হৈছে)

৩. বন সংৰক্ষণ/সুৰক্ষা বিষয়সমূহ

৩.১ সংৰক্ষণৰ সমস্যাবলী : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণ সম্পৰ্কীয় সমস্যাসমূহৰ সাৰাংশ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং ৭ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সংৰক্ষণ সমস্যা—

সমস্যাৰ ধৰণ	আনুষংগিক সমস্যা আছে/নাই	লেখত ল'বলগীয়া হয়/নহয়
স্থানীয় পশুৰ বাবে ঘাঁহনি পথাৰ	আছে	হয়
অন্য এলেকাৰ পশুৰ বাবে ঘাঁহনি পথাৰ	আছে	হয়
অবৈধভাৱে গছ কটা	নাই	নহয়
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	আছে	হয়
বনজুই	আছে	হয়
বনভূমি বেদখল	আছে	হয়
সংৰক্ষণৰ সময়ত		
সৰ্পদংশন, জীৱনৰ প্ৰতি ভাবুকি	আছে	হয়
ঔষধি গছৰ চুৰিকাৰ্য	আছে	হয়

উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং- ৩.৫/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

এতেকে উল্লিখিত জে এফ এম চিয়ে সন্মুখীন হোৱা বন সংৰক্ষণ বিষয়ক লেখত ল'বলগীয়া সমস্যাৰ কথা কেইটা হ'ল— (ক) স্থানীয় পশু ধনৰ চৰণীয়া ঘাঁহনি পথাৰ। (খ) অন্য এলেকাৰ পশুধনৰ বাবে চৰণীয়া ঘাঁহনি পথাৰ

৩.২ বনাঞ্চল হ্রাসৰ কাৰণ—

বৰগৰং জে এম এম চি এলেকাৰ বনাঞ্চল হ্রাস হোৱাৰ কাৰণ—

(ক) বনাঞ্চলীয় হস্তক্ষেপ, (খ) জনগোষ্ঠীয় লোকৰ পৰম্পৰাগত কৃষি কৰ্ম, (গ) পাৰ্বত্য এলেকাত উগ্ৰপতী সমস্যা।

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং ৩.৬/সমুদায়টোৰ সদস্যসকল আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

৪. বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বিষয়বস্তু :

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন আঁচনিৰ মূল বিষয়বস্তু সম্পৰ্কত তলত আলোচনা কৰা হৈছে। যেনে— সংৰক্ষণৰ পৰিকল্পনা, বনাঞ্চলৰ বিকাশ (প্ৰতিপালন), গছপুলিৰ বিকাশ (নাৰ্ছাৰী), সামগ্ৰিক ব্যৱস্থাপনা আৰু অন্যান্য কাৰ্য ব্যৱস্থাপনা।

৪.১ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা :

তলত উল্লেখ কৰা সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাত বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থাপনাৱলী সম্পৰ্কত আলোচনা কৰা হৈছে, যিবোৰ ইতিমধ্যে উপখণ্ড ৩.১ত আলোচিত হৈছে—

তালিকা নং- ৮, বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা—

সংৰক্ষণৰ কাম : প্ৰ-পত্ৰ- ৩ত ধাৰ্য কৰামৰ্মে তালিকা নং ৩.৭ৰ পৰা গ্ৰহণযোগ্য হিচাপত পূৰ কৰিব লাগিব	বনাঞ্চল এলেকাৰ স্থান	ব্যৱস্থাপনাৱলীৰ নিৰ্দিষ্ট অৰ্হতা (দীঘ, এলেকা, পৰিসৰ ইত্যাদি)	সময়	অগ্ৰাধিকাৰ (সৰ্বোচ্চ/মাধ্যম/ নিম্ন)
নিৰীক্ষকৰ নিযুক্তি	আৰ এফ	৩ কিলোমিটাৰ	সন্ধিয়া ৬- পুৱা ৬ বজালৈ	সৰ্বোচ্চ
তথ্য দিওঁতালৈ পুৰস্কাৰ	আৰ এফ	৩ কিলোমিটাৰ	সকলো সময়তে	সৰ্বোচ্চ
বনজুইৰ পৰা সুৰক্ষা	আৰ এফ	৩ কিলোমিটাৰ	সকলো সময়তে	সৰ্বোচ্চ

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং ৩.৭/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

এতেকে দেখা গৈছে যে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে বৰগৰং জে এফ এম চিত (সৰ্বোচ্চ বা মাধ্যম পৰ্যায়ৰ অগ্ৰাধিকাৰৰ ভিত্তিত) সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যকৰী ব্যৱস্থা লোৱা উচিত—

(ক) সীমাৰ নিৰাপত্তা (বেৰ নিৰ্মাণ)। (খ) বনজুইৰ পৰা সুৰক্ষা।

৪.২ প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যব্যৱস্থাৰ ধৰণ :

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ ক্ষয়িযুঃ বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰৰ বাবে ল'বলগীয়া সংৰক্ষণমূলক প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থাসমূহ—

তালিকা নং ৯ : বৰগৰং জে এফ এম চিত ল'বলগীয়া প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যব্যৱস্থা

পৰিচৰ্যা/প্ৰতিপালন	প্ৰয়োজন আছে/ নাই	জেএফএমচিৰ দায়িত্ব (আছে/নাই)	মাহ/বছৰ কেতিয়া কৰিব পাৰি	প্ৰতিপালন কৰিবলগীয়া প্ৰস্তাৱিত এলেকা (হেক্টৰত)
ক্ষয়িযুঃ বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	আছে	আছে	জুন-জুলাই	২০০ হেক্টৰ
কটা গছৰ মূঢ়াৰ সংৰক্ষণ	আছে	আছে	বছৰজুৰি	২০০ হেক্টৰ
জলাশয়ৰ পৰিচৰ্যা	আছে	আছে	বছৰজুৰি	৫ হেক্টৰ
জলাশয়	আছে	আছে	বছৰজুৰি	৫ হেক্টৰ
ঘাঁহ আৰু পশু খাদ্যৰ বাবে খেতি	আছে	আছে	বছৰজুৰি	—
বাঁহ গছ ৰোপণ	আছে	আছে	বছৰজুৰি	আৰ এফ
বীজ সিঁচা	আছে	আছে	বছৰজুৰি	—
নিকোৱা/বৃক্ষৰোপণ	আছে	আছে	বছৰজুৰি	—
ঘন জোপোহাকৈ আগুৰি ধৰা গছৰ ঠাল-ঠেঙুলি নিকোৱা	আছে	আছে	বছৰজুৰি	—
প্ৰতিৰোধী বেৰ নিৰ্মাণ	আছে	আছে	বছৰজুৰি	২০০ হেক্টৰ
সামাজিক প্ৰতিৰোধ	আছে	আছে	বছৰজুৰি	২০০ হেক্টৰ
অন্যান্য কাৰ্যব্যৱস্থা (হাতী সুৰক্ষা)	আছে	আছে	বছৰজুৰি	আৰ এফ

উৎস : প্র-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং ৩.৯/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে।

এতেকে দেখা গ'ল যে বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল এলেকাত তলত উল্লেখ কৰা পৰিচৰ্যামূলক কাৰ্যব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন আছে।—

(ক) বীজ সিঁচা।

(খ) বৃক্ষৰোপণ, নিকোৱা আদি।

৪.৩ বনাঞ্চল বিকাশ পৰিকল্পনা : আগতীয়া কাম আৰু প্ৰস্তুতি :

তালিকা নং ১০ : বৰগৰং জে এফ এম চিত বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি

পৰিচৰ্য্যা/প্ৰতিপালন	বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগীয়া আঁচনিৰ মাটিকালি (হেক্টৰ)	খণ্ড খণ্ডকৈ বৃক্ষৰোপণ বা অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	ব্যৱধান মিটাৰ x মিটাৰ
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্জীৱিত-কৰণত সহযোগিতা (মাজে মাজে বৃক্ষৰোপণ)	৪৫ হেক্টৰ এ পি এফ বি চিৰ দ্বাৰা এ এন আৰ	—	শালগছবিহীন এন টি এফ পি	২ মিঃ x ২মিঃ
খণ্ড খণ্ডকৈ বৃক্ষৰোপণ	—	—	—	—
নিম, আমলখি, মছৰা, বাহেৰা (ঔষধি গুণযুক্ত গছ ৰোপণ)	১০	—	ঔষধি গছ	—
সম্পাদশালী বৃক্ষৰোপণ	—	—	—	—
প্ৰত্যক্ষ বৃক্ষৰোপণ	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ মাটিকালি (হেক্টৰ)	৫৫ হেক্টৰ	—	—	—

(উৎস : প্র-পত্ৰ- ৩, তালিকা নং- ৩.৮/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

৪.৪ বনাঞ্চল উন্নয়ন-বাৰ্ষিক লক্ষ্য

৫. তালিকা নং- ১০ (ক) আৰু (খ) : বৰগৰং জে এফ এম চিত বনাঞ্চল উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য (১ বছৰৰ পৰা ৫ বছৰ) আৰু (৬ বছৰৰ পৰা ১০ বছৰ)

বৃক্ষৰোপণ আঁচনিৰ নাম	: খণ্ড খণ্ডকৈ বৃক্ষৰোপণ (ব্লক প্লেন্টেচন) (শালসহ অন্যান্য গছ)
বৃক্ষৰোপণৰ সময়-কাল	: ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	: ১০০ হেক্টৰ।
বৃক্ষৰোপণৰ ব্যৱধান	: ২ মিঃ x ২ মিঃ - ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত
গছপুলি ৰোপণ প্ৰতি বছৰত	: ১,১০,০০০ (বাৰ্ষিক ১১,০০০)
বৃক্ষৰোপণৰ বাবে খণ্ড এলেকা	: ১০টা (প্ৰতিটো খণ্ডত ১০ হেক্টৰকৈ)
প্ৰজাতি	: শাল, গমাৰি, চিচু, তিতাচপা ইত্যাদি।
মূল্য	: এপিএফবিচিএছৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত (প্ৰতি ২ বছৰত ২০ শতাংশ বৃদ্ধি)

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাৰ্যব্যৱস্থা	ধনৰ পৰিমাণ
২০১৬-১৭	পুনৰ্জীৱিতকৰণৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই চিনাক্তকৰণ, প্ৰাকৃতিকভাৱে গছপুলি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰীক্ষা, বতৰৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ বা ইয়াৰ চাপ নিৰ্ধাৰণ, ১০০ হেক্টৰৰ কম হ'ব নালাগিব। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ, ৪টা খণ্ডত মাটিকালি ভাগ কৰা, মাটি চহেৰা— ১০০০ টকা প্ৰতি হেক্টৰত।	১০০০০০

২০১৭-১৮*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ, ১,১১১ গছপুলি প্রতি হেক্টৰত এপ্রিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	৪৯৭০০০
২০১৮-১৯*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ, ১,১১১ গছপুলি প্রতি হেক্টৰত এপ্রিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ	৪৯৭০০০
	প্রথম অলাগতিয়াল গছ-বন আঁতৰোৱা/নিকাকৰণ কৰা : প্রথম বছৰত ৰোপণ কৰা গছৰ অলাগতিয়াল ঠাল-ঠেঙুলি, অন্য মৃত বন-লতা আদি চাফা কৰা।	৬১৬০০
২০১৯-২০*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ×২ মিঃ ১,১১১ গছপুলি প্রতি হেক্টৰত, এপ্রিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	৫৯৬৪০০
	দ্বিতীয় নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	৭৩৯২০
২০২০-২১*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ×২ মিঃ ১,১১১ গছপুলি প্রতি হেক্টৰত, এপ্রিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	৫৯৬৪০০
	তৃতীয় নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	১৪৭৮৪০
২০২১-২২*	চতুৰ্থ নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	২৬৬১১২
২০২২-২৩*	পঞ্চম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	৩৫৪৮১৬
২০২৩-২৪*	ষষ্ঠ নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	২৬৬১১২
২০২৪-২৫*	সপ্তম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	২৬৬১১২
২০২৫-২৬*	অষ্টম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	২৬৬১১২
মুঠ বিত্তীয় প্ৰয়োজনীয়তা		৩৯৮৯৪২৪

* প্রতি ৫ বছৰৰ মূৰে মূৰে বনাঞ্চলৰ গুণমান ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে নিকা কৰা আৱশ্যক।

উৎস : প্ৰপত্ৰ ৩, তালিকা নং ৩.১০/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে

বৃক্ষৰোপণ আঁচনিৰ নাম	:	খণ্ড এলেকা বৃক্ষৰোপণ (ব্লক প্লেন্টেচন)— চেণ্ডন আদিৰ লগতে সানমিহলি গছ আৰু বাঁহ গছ ৰোপণ।
বৃক্ষৰোপণৰ সময়-কাল	:	২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	:	১০০ হেক্টৰ।
বৃক্ষৰোপণৰ ব্যৱধান	:	২ মিঃ × ২ মিঃ - ২,৫০০ গছপুলি প্রতি হেক্টৰত
গছপুলি ৰোপণ প্রতি বছৰত	:	১,১০,০০০ (বাৰ্ষিক প্ৰায় ১১,০০০)
বৃক্ষৰোপণৰ বাবে খণ্ডৰ সংখ্যা	:	১০টা (১০ হেক্টৰ হিচাপত)
প্ৰজাতি	:	চেণ্ডন, সহযোগী— এজাৰ, খৰৈ, খয়াৰ, চিচু, জিয়া, অৰ্জুন, ঘৰা নিম, বাঁহ (জাতি বাঁহ, কাকো বাঁহ, ভলুকা আৰু বিজুলী) ইত্যাদি।

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাৰ্যব্যৱস্থা	ধনৰ পৰিমাণ
২০১৬-১৭	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই চিনাক্তকৰণ, প্ৰাকৃতিকভাৱে গছপুলি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰীক্ষা, বতৰৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ বা ইয়াৰ চাপ নিৰ্ধাৰণ, ১০০ হেক্টৰৰ কম হ'ব নালাগিব। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ, ৪টা খণ্ডত মাটিকালি ভাগ কৰা, মাটি চহোৱা— ১০০০ টকা প্ৰতি হেক্টৰত।	১০০০০০
২০১৭-১৮*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ, ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত এপ্ৰিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	২৬২৫০০
২০১৮-১৯*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ, ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত এপ্ৰিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ	২৬২৫০০
	প্ৰথম অলাগতিয়াল গছ-বন আঁতৰোৱা/নিকাকৰণ কৰা : প্ৰথম বছৰত ৰোপণ কৰা গছৰ অলাগতিয়াল ঠাল-ঠেঙুলি, অন্য মৃত বন-লতা আদি চাফা কৰা।	২৬৯৫০
২০১৯-২০*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ×২ মিঃ ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত, এপ্ৰিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	৩১৫০০০
	দ্বিতীয় নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	৩২৩৪০
২০২০-২১*	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ×২ মিঃ ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত, এপ্ৰিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ।	৩১৫০০০
	তৃতীয় নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	৬৪৬৮০
২০২১-২২*	চতুৰ্থ নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	২৬৬১১২
২০২২-২৩*	পঞ্চম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	১৫৫২৩২
২০২৩-২৪*	ষষ্ঠ নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	১১৬৪২৪
২০২৪-২৫*	সপ্তম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	১১৬৪২৪
২০২৫-২৬*	অষ্টম নিকাকৰণ, পূৰ্বৰ বছৰৰ মৃত গছ, বন-লতা আদি উঘালি চাফা কৰা।	১১৬৪২৪
	মুঠ বিত্তীয় প্ৰয়োজনীয়তা	২১৪৯৫৮৬

* প্ৰতি ৫ বছৰৰ মূৰে মূৰে বনাঞ্চলৰ গুণমান ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে নিকা কৰা আৱশ্যক।

৫.১ গছপুলি প্রতিপালন আঁচনি (Nursery)

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বাবে গছপুলি প্রতিপালন (Nursery) আঁচনি নিৰ্ভৰ কৰিছে নিম্নোক্ত ধৰণৰ নাৰ্ছাৰীৰ পৰা

(ক) জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীকে ধৰি)

(খ) অন্যান্য নাৰ্ছাৰী— এছ এইচ জি আৰু ব্যক্তিগত।

জে এফ এম চিৰ সৈতে জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীৰ তথ্য—

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল। এই তালিকাৰ ভিতৰত জে এফ এম চিৰ কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীও আছে।

তালিকা নং- ১১ (ক) : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ স্থান	প্ৰজাতি	প্ৰতিপালন বৰ্ষ	বীজ ৰোপণৰ সংখ্যা	মন্তব্য
বৰগৰং জে এফ এম চি	ভিন্ন প্ৰজাতি	২০১৬	৩,১৮,০০০	প্ৰস্তাৱিত

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩ তালিকা নং ৩.১১/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা নং- ১১ (খ) : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সমীপৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ স্থান	প্ৰজাতি	প্ৰতিপালন বৰ্ষ	বীজ ৰোপণৰ সংখ্যা	মন্তব্য
বৰগৰং জে এফ এম চি	ভিন্ন প্ৰজাতি	২০১৬	৩,১৮,০০০	প্ৰস্তাৱিত

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩ তালিকা নং ৩.১২/সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

৫.২ প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি— ১০ বছৰ

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অধীনত গছপুলি প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

সম্পূৰ্ণ ১০ বছৰৰ বাবে ইয়াক সামৰি লোৱা হৈছে—

(ক) উপযুক্ত মানৰ কাঠৰ বাবে শাল, গমাৰি, চেগুন।

তালিকা নং— ১২ (ক) বৰগৰং জে এফ এম চিৰ গছপুলি ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

বছৰ	প্ৰতিপালন/পৰিচৰ্যা
প্ৰথম বছৰ	সাময়িক নিকাকৰণ আৰু লতা বন আঁতৰোৱা
দ্বিতীয় বৰ্ষ	সূৰ্যৰ পোহৰক বাধা প্ৰদান কৰা সকলো ধৰণৰ জংঘল আঁতৰোৱা, খালী ঠাই পূৰণ, গছপুলিক পোনকৈ থিয় কৰোৱা।
তৃতীয় বৰ্ষ	অতিৰিক্ত ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
চতুৰ্থ বৰ্ষ	ওচৰৰ গছত কলম দিয়া
পঞ্চম বৰ্ষ	ওচৰৰ গছত কলম দিয়া
ষষ্ঠ বৰ্ষ	খালী ঠাইত বৃক্ষৰোপণ
সপ্তম বৰ্ষ	খালী ঠাইত বৃক্ষৰোপণ
অষ্টম বৰ্ষ	খালী ঠাইত বৃক্ষৰোপণ
নৱম বৰ্ষ	খালী ঠাইত বৃক্ষৰোপণ
দশম বৰ্ষ	চেগুন গছৰ বিকল্প শাৰী আঁতৰোৱা

(উৎস : সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

(খ) বাঁহ গছ ৰোপণ

তালিকা নং— ১২ (খ) বৰগৰং জে এফ এম চিৰ গছপুলি ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

বছৰ	প্ৰতিপালন/পৰিচৰ্যা
প্ৰথম বছৰ	নিকাকৰণ আৰু গছপুলিক বাধা প্ৰদান কৰা সকলো ধৰণৰ জংঘল আঁতৰোৱা
দ্বিতীয় বৰ্ষ	নিকাকৰণ আৰু গছপুলিক বাধা প্ৰদান কৰা সকলো ধৰণৰ জংঘল আঁতৰোৱা
তৃতীয় বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন
চতুৰ্থ বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন
পঞ্চম বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন
ষষ্ঠ বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন পৰ্যাপ্ত সূৰ্যৰ পোহৰৰ বাবে গছ কটালি দিয়া
সপ্তম বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন পৰ্যাপ্ত সূৰ্যৰ পোহৰৰ বাবে গছ কটালি দিয়া
অষ্টম বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন পৰ্যাপ্ত সূৰ্যৰ পোহৰৰ বাবে গছ কটালি দিয়া
নৱম বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন পৰ্যাপ্ত সূৰ্যৰ পোহৰৰ বাবে গছ কটালি দিয়া
দশম বৰ্ষ	গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন পৰ্যাপ্ত সূৰ্যৰ পোহৰৰ বাবে গছ কটালি দিয়া

(উৎস : সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

(গ) জুই খৰিৰ বাবে বৃক্ষৰোপণ

তালিকা নং— ১২ (গ) বৰগৰং জে এফ এম চিত জুইখৰিৰ বাবে গছপুলি ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন

বছৰ	প্ৰতিপালন/পৰিচৰ্যা
প্ৰথম বছৰ	গছপুলিক বাধা প্ৰদান কৰা সকলো ধৰণৰ জংঘল আঁতৰোৱা
দ্বিতীয় বৰ্ষ	গছপুলিক বাধা প্ৰদান কৰা সকলো ধৰণৰ জংঘল আঁতৰোৱা
তৃতীয় বৰ্ষ	অতিৰিক্ত গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন
চতুৰ্থ বৰ্ষ	অতিৰিক্ত গছৰ ঠাৰি আদি কৰ্তন আৰু বেঁকাবেঁকিকৈ গজালি মেলা ঠাৰি কৰ্তন
পঞ্চম বৰ্ষ	শাৰী শাৰীকৈ বৃক্ষৰোপণ
ষষ্ঠ বৰ্ষ	গছৰ মূঢ়া আঁতৰোৱা
সপ্তম বৰ্ষ	কলম দিয়া (১৫ বছৰীয়া কলম চক্ৰ সৃষ্টি হ'ব)
অষ্টম বৰ্ষ	নিকাকৰণ আৰু ঠাল-ঠেঙুলি কৰ্তন
নৱম বৰ্ষ	নিকাকৰণ আৰু ঠাল-ঠেঙুলি কৰ্তন
দশম বৰ্ষ	নিকাকৰণ আৰু ঠাল-ঠেঙুলি কৰ্তন

(উৎস : সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

(ঘ) এনটিএফপি/ঔষধি গছ ৰোপণ

তালিকা নং— ১২ (ঘ) বৰগৰং জে এফ এম চিত এনটিএফপি আঁচনি/ঔষধি গছপুলি ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন

বছৰ	প্ৰতিপালন/পৰিচৰ্যা
প্ৰথম বছৰ	গছপুলিৰ ওচৰৰ জংঘৰ আঁতৰোৱা নিকা কৰা ঠাল-ঠেঙুলি কৰ্তন কৰা গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে ফলৰ কলি কৰ্তন
দ্বিতীয় বৰ্ষ	গছপুলিৰ ওচৰৰ জংঘৰ আঁতৰোৱা নিকা কৰা ঠাল-ঠেঙুলি কৰ্তন কৰা গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে ফলৰ কলি কৰ্তন
তৃতীয় বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, বীজ সংগ্ৰহ আৰু সাধাৰণ কলম দিয়া
চতুৰ্থ বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
পঞ্চম বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
ষষ্ঠ বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
সপ্তম বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
অষ্টম বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
নৱম বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা
দশম বৰ্ষ	ফল সংগ্ৰহ, অতিৰিক্ত আৰু আসোঁৱাহপূৰ্ণ ঠাল-ঠেঙুলি আঁতৰোৱা

(উৎস : সমুদায়ৰ সদস্য আৰু বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

৫.৩ অন্যান্য কাৰ্যব্যৱস্থা আঁচনি

বৰগৰং জে এম চিৰ বাবে যুগুতোৱা অন্যান্য কাৰ্যব্যৱস্থা আঁচনি উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং— ১৩ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ অন্যান্য ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

কাৰ্যব্যৱস্থা	প্ৰয়োজন আছে/নাই	দায়িত্বভাৰ	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)
(ক) স্বাস্থ্য সেৱা শিবিৰ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি
(খ) অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাকেন্দ্ৰ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি
(গ) ইন্ধন ৰাহি কৰা সঁজুলিৰ প্ৰসাৰ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি
(ঘ) গৰু/পশুধনৰ স্বাস্থ্য বিকাশ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩, তালিকা নং- ৩.১৩/সমুদায়ৰ সদস্য তথা বন বিভাগৰে আলোচনামৰ্মে)

বজাৰ ব্যৱস্থাপনা

বৰগৰং জে এফ এম চিত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰ ব্যৱস্থাপনাৰ পৰিকল্পনা—

- (ক) জিলাখনৰ ভিতৰে-বাহিৰে ব্যৱসায়ীসকলৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন
- (খ) বন বজাৰত বিক্ৰী
- (গ) প্ৰদৰ্শনীত অংশগ্ৰহণ

সম্ভাৱ্য ফলাফল

এই উপ-খণ্ডটোত বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে গ্ৰহণ কৰা বন সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাপনাৰ ফলত পাব পৰা লাভালাভ আৰু পাৰম্পৰিক ব্যৱহাৰিক স্বত্ব লাভৰ বাবে সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কে আলোচিত হৈছে।

৫.৪ কাঠ আৰু ঘাঁহ-বন সন্দৰ্ভত ফলাফলৰ সম্ভাৱনা —

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ ফলাফলৰ সম্ভাৱনা সম্পৰ্কত নিম্নোক্ত তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হ'ল। বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনিৰ অধীনত জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে লোৱা বন সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাপনাৰ পৰা উল্লেখ কৰা ধৰণে সম্ভাৱিত ফলাফলৰ তালিকা—

তালিকা নং— ১৪ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে বন সংৰক্ষণৰ বাবে লোৱা ব্যৱস্থাপনাৰ সম্ভাৱিত ফলাফল—

সামগ্ৰী তালিকা	মাহ	বছৰ (উল্লিখিত)	পৰিমাণ
জুই খৰি (ৰক্ষণৰ বাবে)	বছৰজুৰি	—	৩৫-৭০ কেজি/প্ৰতিমাহে
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	—	—	—
অন্য কাৰ্য সম্পাদনৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	বছৰজুৰি	২২-৪০ ডাল/মাহে	৬০০-১২৫০ কেজি/প্ৰতিমাহে
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ গছ আৰু ঘাঁহ-বন পশু খাদ্যৰ বাবে	বছৰজুৰি	—	১১০০-২০০০ কেজি/প্ৰতিমাহে
এন টি এফ পি	৩-৪ মাহ	—	১০-৩০ কেজি/বছৰি
মজুৰি	বছৰজুৰি	২০০-৩০০ টকা/দৈনিক	বনাঞ্চল
অন্যান্য	—	—	—

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩, তালিকা নং- ৩.১৪/সমুদায়ৰ সদস্য তথা বন বিভাগৰ আলোচনামৰ্মে)

৫.৫ সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনা—

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ মাজত ফলাফল সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনাৰ ধৰণ উল্লেখ কৰা হ'ল—
তালিকা নং— ১৫ : বৰগৰং জে এফ এম চিৰ বাবে ফলাফল সহযোগিতা ব্যৱস্থাপনা

প্ৰক্ৰিয়া	উৎপাদিত সামগ্ৰী
সমানভাৱে উপভোগ কৰিব	ব্যক্তিগতভাৱে সংগ্ৰহ
সদস্যসকলে মুকলিভাৱে সংগ্ৰহ কৰিব	ঔষধি গছ, পশুখাদ্য, বাডুৰ গছ
অন্যান্য প্ৰক্ৰিয়া	—

(উৎস : প্ৰ-পত্ৰ-৩, তালিকা নং- ৩.১৫/সমুদায়ৰ সদস্য তথা বন বিভাগৰ আলোচনামৰ্মে)

অতিৰিক্ত সূচীৰ তালিকা ৫

বৰগৰং জে এফ চিৰ সামাজিক আৰু সম্পদৰ মানচিত্ৰ

Bogomony JFMC.

	Road	Drinking water	Electricity	Hospital	Veterinary	Community hall	Irrigation	Sanitation	Education	Marketed shed	Handloom	Marking	Position
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K		
Road	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	8	2nd
Drinking water	B	x	B	B	B	B	B	B	B	B	B	7	3rd
Electricity	C		x	C	C	C	C	C	C	C	C	9	1st
Hospital	D			x	D	D	D	D	D	D	D	3	6th
Veterinary	E				x	E	E	E	E	E	E	3	6th.
Community hall	F					x	F	F	F	F	F	1	7th
Irrigation	G						x	G	G	G	G	5	5th
Sanitation	H							H	H	H	H	9	1st
Education	I								x	I	I	6	4th.
Marketed shed	J									x	J	3	6th.
Handloom	K										x	1	7th.

1. Electricity-
2. Sanitation.
3. Road.
4. Drinking water.
5. Education.
6. Irrigation

7. Hospital.
8. Veterinary.
9. Market-shed.
10. Community hall.
11. Handloom.

৭ অক্ষর করে
০১ সফিমা করে
৭ অক্ষর করে

ই পি এম শ্রেণীবদ্ধকরণ, বগবং

Bongorony JFMIC.

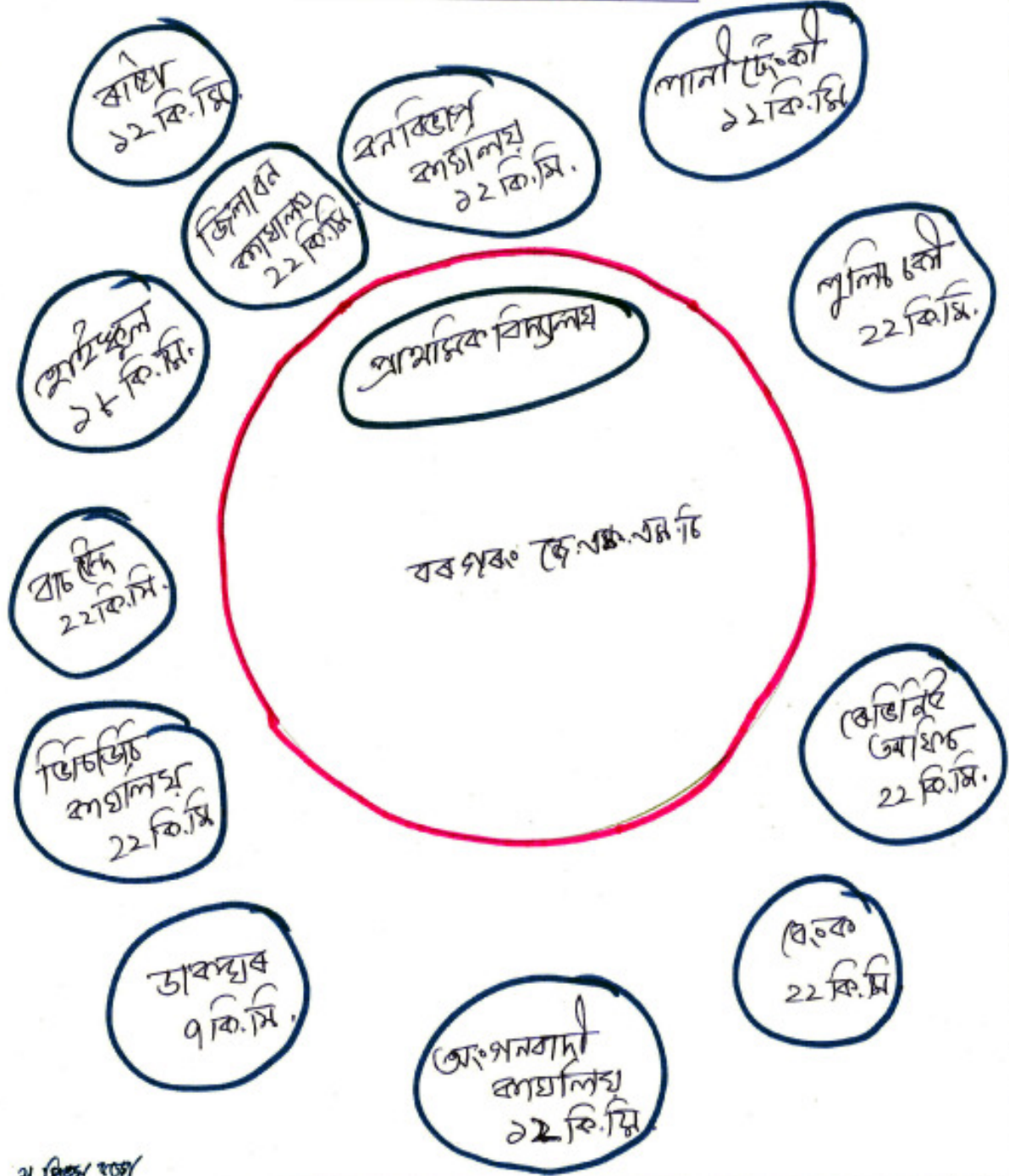
	Dev. Of Degraded Forest	Forest protection	Plantation (medicinal, NTFB etc)	Plantation bamboo	Plantation teak	Natural regeneration	Plantation of firewood	Raising of Nursery	Fodder cultivation	Demarcation of boundary	Marks scoring	Position
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J		
Dev of degraded Forest	x											
Forest protection		A	C	A	E	A	G	H	I	J.	3	6th.
Plantation on (Medicinal, NTFB etc)		x	C	A	E	B	G	H	I	J.	1	7th.
Plantation bamboo			x	C	C	C	G	H	C	C	7	3rd.
Plantation teak				x	D	D	G	H	D	D	4	5th.
Natural regeneration					x	E	G	H	E	J	4	5th
Plantation of firewood						x	G	H	I	J	0	8th.
Raising of nursery							x	G	G	G	9	1st
Fodder cultivation								x	H	H	8	2nd
Demarcation of boundary									x	J.	5	4th.
										x	5	4th.

1. Plantation of Firewood.
2. Raising of Nursery.
3. Plantation on (Medicinal, NTFB etc.)
4. Demarcation of Boundary.
5. Fodder cultivation.
6. Plantation on bamboo.
7. Plantation of teak,
8. Development of degraded forest.
9. Forest Protection
10. Natural Regeneration.

১ নম্বর ৫৫৫৫
২ নম্বর ২২২২
৩ নম্বর ৩৩৩৩

বগবং জে এক এম চিত জীৱিকাৰ শ্ৰেণী বন্ধকৰণ

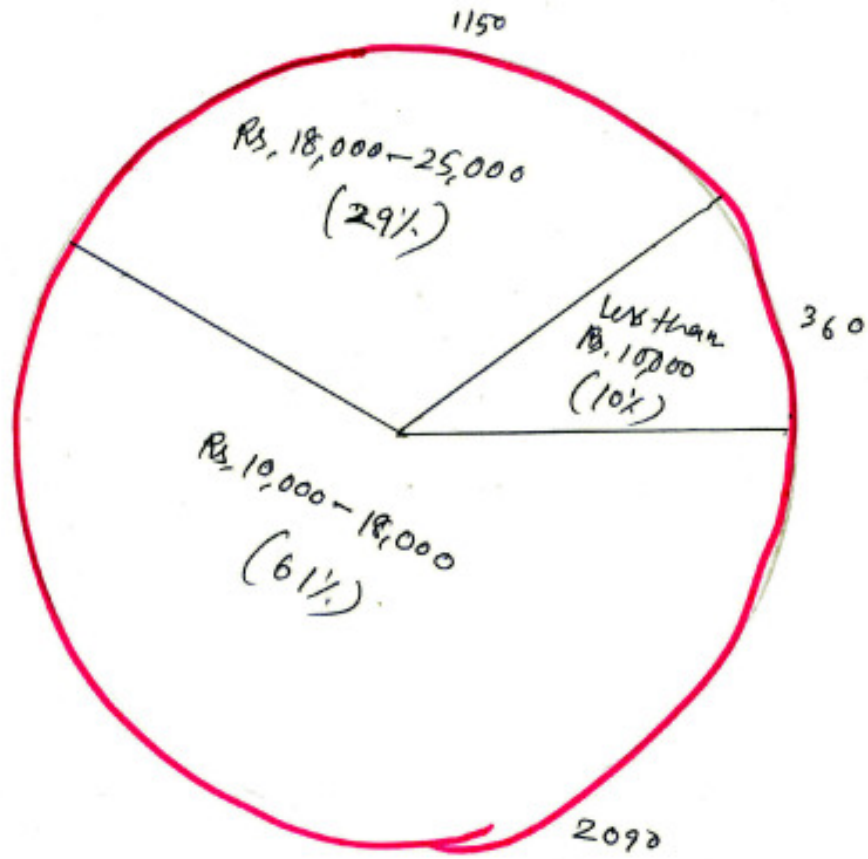
ভূমিচিত্র - বৰগৰং জে এফ এম চি

মু স্কিম বঙ্গ
 ৭ মকিৰ ভাঙ্গ
 ০৭ বঙ্গ বাঙ্গ

বৰগৰং জে এফ এম চিৰ সৈতে সংলগ্ন ব্যৱস্থাপনালীৰ বৃত্তচিত্ৰ

Pie chart (Wealth Ranking) - Boragarong JPMC

২ টি কোম্পানী
১ সীমিত দায়িত্ব
৩ স্বতন্ত্র কোম্পানী

বৰগৰং জে এফ এম চিত সম্পদৰাজিৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণৰ বাবে পাইচিত্ৰ

অতিরিক্ত অনুসূচী

অতিৰিক্ত সূচী (ৰেকৰ্ড-১)

তালিকা নং ১ : জে এফ এম চিত প্ৰাথমিক তথ্য

ক্রমিক নং	
জে এফ এম চিৰ নাম	বৰগৰং
প্ৰতিষ্ঠা দিৱস	২০১৬
কাৰ্যবাহী সদস্যৰ সংখ্যা	২০
সভাপতিৰ নাম	সঞ্জয় ৰাভা
সম্পাদকৰ নাম	কুঞ্জলাল ৰায়ন
ভি ডি এফত জমা ধন	নাই
অংশগ্ৰহণ মাচুল প্ৰতি পৰিয়াল/ব্যক্তি	নাই
সামাজিক বেৰৰ ব্যৱহাৰ	নাই
বিশেষ প্ৰাপ্তিৰ বাবে মন্তব্য	—
আৰ এফ অ'ৰ দ্বাৰা সফলতাৰ মাপ (%)	—

তালিকা নং ২ : জে এফ এম চিৰ প্ৰকল্প এলেকাত জনগাঁথনিৰ বিন্যাস

পৰিয়ালৰ সংখ্যা	অনুসূচিত জনজাতি			লিংগ অনুপাত (প্ৰতি ১০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে)	প্ৰতি পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা
	মুঠ	পুৰুষ	মহিলা		
৪২	১৮৫	৮৮	৯৭	১১০২	৪.৯৪

তালিকা নং ৩ : গাঁও ভিত্তিত মাটিৰ স্বত্বাধিকাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি কৃষকৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

ডাঙৰ খেতিয়ক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক ২ৰ পৰা ১০ হেক্টৰ	মধ্যমীয়া সাধাৰণ খেতিয়ক (প্ৰতি পৰিয়াল) < ২ হেক্টৰ	ভূমিহাৰা	মুঠ
—	৩৮	৪	—	৩১০

তালিকা নং ৪ : জে এফ এম চি এলেকাত পোহনীয়া গৰুৰ সংখ্যা

গৰু	ম'হ	ছাগলী	হাঁহ-কুকুৰা	গাহৰি	মুঠ
১৮৯	—	৫৫	২৬০	২৭	৫৩১

তালিকা নং ৫ : জে এফ এম চিৰ আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	স্থান	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব
১	বিদ্যুৎ যোগান	নাই	নাই
২	ৰক্ষন গেছ	নাই	নাই
৩	যাতায়াত ব্যৱস্থা	পকী পথ	১২ কিঃমিঃ
৪	পি এইচ ই	কুলসী	১২ কিঃমিঃ
৫	নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	গাঁৱৰ ভিতৰতে	১ কিঃমিঃ
৬	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	কুলসী	১৮ কিঃমিঃ
৭	ডাকঘৰ	কুকুৰমাৰা	৭ কিঃমিঃ
৮	বেংক	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ

৯	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	কুলসী	১২ কিঃমিঃ
১০	ভি চি ডি চি	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
১১	ৰাজহ কাৰ্যালয়	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
১২	আৰক্ষী থানা	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
১৩	বন বিভাগৰ কাৰ্যালয়	কুলসী	১২ কিঃমিঃ
১৪	বাহুৰ ব্যৱস্থা	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
১৫	বে'ল ষ্টেচন	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
১৬	জিলা মুখ্যালয়	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ

তালিকা নং ৬ : কৃষি শস্য

	বৰষুণৰ দ্বাৰা উৎপাদিত		জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	এলেকা (হেক্টৰত)	শস্যৰ নাম	এলেকা (হেক্টৰত)
খাৰিফ	শালিধান	২৬	প্ৰযোজ্য নহয়	—
ৰবি	সৰিয়হ	২	প্ৰযোজ্য নহয়	—
অন্যান্য	পাচলি, ফলমূল	১৫	প্ৰযোজ্য নহয়	৩

তালিকা নং ৭ : বাৰাডোবা জে এফ এম চিত শস্য উৎপাদনৰ বাস্তৱ ছবি

শস্যৰ ধৰণ	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক)/কুইণ্টল	খেতি কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (কুইণ্টল/প্ৰতি হেক্টৰ)	খাদ্য শস্যৰ এলেকা হেক্টৰ (আনুমানিক)
ধানখেতি	৮৪০	৪২	২১	৪০
তৈল বীজ	৬	১৬	১.৫	৪
পাচলি	৬.৭	৪৬	১	৬.৭
ফলমূল	২.৬	৪৬	১	২.৬

তালিকা নং— ৮ : জে এফ এম চিৰ অধীনত উপলব্ধ পশুখাদ্য

খাদ্যৰ ধৰণ	১ৰ পৰা ৩ মাহ	৩ৰ পৰা ৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট	—	—	√
গছৰ পাত	—	√	
ঘাঁহ-বন	—	—	√
সেউজীয়া খাদ্য	—	√	
বনাঞ্চলৰ ঘাঁহনি	—	—	√

তালিকা নং ৯ঃ গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থিতি দূৰত্ব

ক্ৰম কৰাৰ বাবে	অৱস্থান	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)
বেচনৰ দোকান	কুলসী	১২ কিঃমিঃ
সাপ্তাহিক বজাৰ	কুলসী	১২ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	ছয়গাঁও	২২ কিঃমিঃ
বন নিগমৰ বিক্ৰী কেন্দ্ৰ	কুকুৰমাৰা	১৮ কিঃমিঃ
টেণ্ডু পট্টা পি এইচ এ ডি	—	—
মাছ বজাৰ	স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ	—
ঔষধি গছ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগমৰ ঔষধি গছ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—

তালিকা নং— ১০ত গাঁওখনত উপলব্ধ জলসম্পদৰ সুবিধাৰ বিৱৰণ

জলসম্পদ	সংখ্যা	পানীৰ উপলব্ধতা	ব্যৱহাৰ
অস্থায়ী বান	১	ঋতুজনিত	জলসিঞ্চন, পশুখন পালন
জান-জুৰি	১	ঋতুজনিত	জলসিঞ্চন, পশুখন পালন
দমকল	১২	অনিৰ্দিষ্টকালীন	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
নদী	১	ঋতুজনিত	সকলো কামতে ব্যৱহাৰ
ৰাজহুৱা কুঁৱা	—	—	—

তালিকা নং— ১১ত জে এম এফ চিয়ে ব্যৱহাৰ কৰা ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰৰ বিৱৰণ

ইন্ধনৰ ধৰণ	নিৰ্ভৰশীল আৱাসগৃহৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰ হ'বলগীয়া মাহৰ সংখ্যা	সংগ্ৰহৰ উৎস (স্থানীয়ভাৱে, গাঁৱত, বনাঞ্চলত, অন্যান্য)	প্ৰধান/বিকল্প উৎস
ৰন্ধনৰ বাবে খৰি	৪২	১২	বনাঞ্চল	প্ৰধান উৎস
কেৰাচিন স্ট'ভ	—	—	—	—
গোবৰ গেছ	—	—	—	—
এল পি জি	—	—	—	—
বৈদ্যুতিক হিটাৰ	—	—	—	—

জীৱিকাৰ সুযোগ পৰ্যালোচনা

তালিকা নং— ১২ত কৃষি আৰু উদ্যান ক্ষেত্ৰৰ তথ্যৰ বিৱৰণ

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
ন্যূনতম উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি বাৰ্ষিক কেৱল এটা খেতিহে কৰা হয় (শালি ধান) নগণ্যতম সাৰ আৰু কীট-পতংগ নাশক ব্যৱহাৰ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থাহীনতা কৃষিগত আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ, আধুনিক যন্ত্ৰপাতি, যেনে— পাৰাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদিৰ অভাৱ। উচ্চ উৎপাদনমুখী বীজৰ অব্যৱহাৰ 	<ul style="list-style-type: none"> উপযুক্ত আৰু নিয়ন্ত্ৰিত কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ। নতুন তথা আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ। সু-সংবদ্ধ প্ৰশিক্ষণ আঁচনিৰ কাৰ্যকৰীকৰণ। পৰম্পৰাগত কৃষি কৌশলত গাঁওবাসীৰ দক্ষতা আছে যদিও নতুন কৰ্মদক্ষতাৰ আৱশ্যকতা সময়ৰ আহুন। উচ্চ উৎপাদনমুখী বীজ ব্যৱহাৰৰ বাবে কাৰ্য আঁচনি। 	<ul style="list-style-type: none"> ট্ৰেক্টৰ চালনৰ প্ৰশিক্ষণ। কৃষি বিকাশৰ বাবে দক্ষতা বৃদ্ধিৰ কাৰ্য আঁচনি। উচ্চ উৎপাদনক্ষম শস্যৰ বাবে সাৰ, কীটনাশক ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ।
গুদাম আৰু উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> উমৈহতীয়া গুদামৰ অভাৱ। বিদ্যুতৰ অভাৱত শীতল পণ্যাগাৰৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে সংৰক্ষিত কৰাৰ সুবিধা। চাহিদা বৃদ্ধি পোৱালৈকে উৎপাদিত সামগ্ৰী সংৰক্ষিত কৰি ৰাখিব পাৰে। 	<ul style="list-style-type: none"> আধুনিক টোপোলা নিৰ্মাণ। সামগ্ৰীৰ সৰবৰাহ আৰু বিতৰণ।
বেচা-কিনা	<ul style="list-style-type: none"> উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ সৰবৰাহৰ বাবে যাতায়াত ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। বজাৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগৰ অভাৱ, মধ্যভোগীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। বজাৰ বিপণনৰ বাবে জ্ঞানৰ অভাৱ, পৰম্পৰাগত বিক্ৰী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। 	<ul style="list-style-type: none"> সামগ্ৰী সৰবৰাহৰ সুবিধাজনক যাতায়াত ব্যৱস্থাই ওচৰৰ বজাৰলৈ সামগ্ৰী কঢ়িওৱাত কৃষকক সহায় কৰে। মধ্যভোগীক আঁতৰ কৰিব পাৰিলে বজাৰত অধিক মূল্য লাভ কৰিব পাৰে। সাম্প্ৰতিক বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু বজাৰ মূল্যৰ বিষয়ে জ্ঞান আহৰণ কৰিব পাৰে। অসম আৰু পশ্চিমবংগৰ সীমান্তৱৰ্তী এলেকাত যিহেতু জে এফ এম চি অৱস্থিত, সেয়েহে কৃষকে তেওঁলোকৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী অন্য ৰাজ্যতো বিক্ৰী কৰিব পাৰে। একেদৰে চুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰ ভূটান অঞ্চলটোৰ পৰা অধিক দূৰত্বত নহয়। 	<ul style="list-style-type: none"> শ্ৰেণী-বিশ্ৰেণীৰ মিলন বা বৈঠক।

তালিকা নং— ১৩ত পশুধন

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
চৰণীয়া পথাৰৰ অভাৱ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ প্ৰযোজ্য নহয়। 	—	—
পশু খাদ্যৰ উপলব্ধতা	<ul style="list-style-type: none"> ◆ দুৰ্বল বিত্তীয় অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশু খাদ্য ক্ৰয় কৰাত অপাৰগ। ◆ গছপাত, বনলতা আৰু শস্যৰ অৱশিষ্ট অংশ কেৱল ৩ৰ পৰা ৬ মাহলৈ উপলব্ধ। গোটেই বছৰজুৰি সেউজীয়া পশুখাদ্য পাবলৈ নাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ পশুপালনৰ দ্বাৰা অধিক আয়ৰ সুবিধা। ◆ গাঁওবাসীয়ে সহজলভ্যভাৱে পশুখাদ্য লাভ কৰিলে বৈকল্পিক জীৱিকা হিচাপে ল'ব পাৰে। 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ পশুধন প্ৰতিপালনৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ উন্নতমানৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে পশুপালন বিভাগৰে যোগাযোগ ব্যৱস্থা নিশ্চিত কৰা।
পশু চিকিৎসাৰ সুবিধা	<ul style="list-style-type: none"> ◆ কোনো পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ নাই। ◆ পশুপালনৰ বাবে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ। ◆ গাইগৰু বা পশুধনৰ জীৱনকাল বৃদ্ধি। ◆ এনে ব্যৱস্থাই গাঁওবাসীৰ মাজত সজাগতা বৃদ্ধিৰ লগতে পশুপালনত উদগনি যোগাব। 	
দুগ্ধ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ◆ পশুখাদ্যৰ অভাৱ। ◆ দুগ্ধ উৎপাদনৰ বাবে পশুপালনৰ বৈজ্ঞানিক জ্ঞানৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ দুগ্ধ উৎপাদনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰশিক্ষণ গ্ৰহণে দুগ্ধ উৎপাদনৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব। ◆ দুগ্ধ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিবলৈ ওপৰৰিঃ 'মিল্ক বুস্তাৰ, মিল্ক প্লাছ' আদিৰ দৰে দ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰ। 	
গাখীৰৰ বজাৰ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ গাখীৰৰ প্ৰত্যক্ষ বজাৰৰ বাবে যোগাযোগৰ অভাৱ। ◆ দুগ্ধ উৎপাদিত বিভিন্ন সামগ্ৰীৰ চাহিদাৰ বিষয়ে অজ্ঞতা। 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ কোকৰাঝাৰ জিলা মুখ্যালয় আৰু চুবুৰীয়া ৰাজ্য পশ্চিমবংগ যিহেতু জে এফ এম চিৰ পৰা যথেষ্ট দূৰত, সেয়ে গাখীৰৰ বজাৰত প্ৰচুৰ চাহিদা দেখা যায়। 	

তালিকা নং— ১৪-ত এন ডব্লিউ এফ পি

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
সংগ্ৰহৰ পৰিমাণ কম	◆ কম পৰিমাণে উপলব্ধ এন ডব্লিউ এফ পি	◆ সংৰক্ষিত উৰ্বৰ মাটি উপলব্ধ	◆ খাদ্যশস্যৰ গছ, ঔষধি গছ আদি ৰোপণ
হ্রস্বকালীন সংগ্ৰহ	—	◆ সংৰক্ষিত উৰ্বৰ মাটি উপলব্ধ	◆ এন টি এফ পিৰ প্ৰসংস্কৰণ উদ্যোগক উদগনি
কম মূল্য	—	—	
মূল্য সংযোজন	◆ প্ৰসংস্কৰণ উদ্যোগৰ অভাৱ ◆ প্ৰয়োজনীয় সম্পদৰ উৎসৰ অভাৱ। ◆ কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ।	—	

তালিকা নং— ১৫ত হস্ততাৰ বিশেষ দক্ষতাৰ বিৱৰণ

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
কেঁচা সামগ্ৰীৰ উপলব্ধতা	◆ নিকটৱৰ্তী স্থানত কেঁচা সামগ্ৰীৰ অভাৱ। (বজাৰৰ দূৰত্ব ৭ কিঃমিঃ) ◆ সংগ্ৰহৰ অভাৱ।	◆ কেঁচা সামগ্ৰী মজুতকৰণৰ বাবে উমৈহতীয়া স্থানৰ আৱশ্যকতা।	◆ কেঁচা সামগ্ৰীৰ বাবে মজুতকৰণ বেংক স্থাপন।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণমান	◆ উচ্চ মানবিশিষ্ট সামগ্ৰীৰ অভাৱ ◆ পৰম্পৰাগত কাৰ্যশৈলী যন্ত্ৰপাতিৰ ব্যৱহাৰ।	◆ নতুন বজাৰ উদ্ভাৱন আৰু দখলৰ বাবে উচ্চ মানবিশিষ্ট সামগ্ৰীৰ বিকাশ।	◆ আধুনিক যন্ত্ৰপাতিৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ। ◆ গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তি প্ৰদান কৰা।
বেচা-কিনাৰ সম্ভাৱনীয়তা	◆ নিৰ্ধাৰিত মানৰ বজাৰৰ অভাৱ ◆ মূল্য নিৰ্ধাৰণৰ নীতিৰ অভাৱ ◆ প্ৰতিষ্ঠানগত ক্ৰেতাৰ সৈতে যোগাযোগৰ অভাৱ ◆ নতুন সামগ্ৰীৰ বিকাশৰ অভাৱ	◆ নতুন উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বাবে বজাৰ উদ্ভাৱন।	◆ প্ৰতিষ্ঠানগত ক্ৰেতাৰ সৈতে অধিক পৰিমাণৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ ব্যৱস্থা কৰা।
ঋণৰ সুবিধা	◆ বেংক অথবা ডাকঘৰৰ সৈতে যোগাযোগৰ অভাৱ। ◆ বেংক অথবা চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত জ্ঞানৰ অভাৱ।	◆ চৰকাৰৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সহযোগিতা। ◆ ঋণৰ বাবে সুবিধা প্ৰদান।	◆ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ, সাময়িক ঋণ, কাৰ্য সম্পাদনৰ বাবে মূলধনৰ ব্যৱস্থা।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ ভিন্ন ৰূপান্তৰণ	◆ নতুন সামগ্ৰীৰ বিকাশ অথবা সামগ্ৰীৰ ভিন্ন ৰূপান্তৰণৰ অভাৱ। ◆ সামগ্ৰীৰ ভিন্ন ৰূপান্তৰণৰ বাবে ধাৰণাৰ অভাৱ।	◆ চাহিদাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সামগ্ৰীৰ বিকাশ তথা আধুনিক বজাৰৰ আৱশ্যকতাৰ ভিত্তিত সামগ্ৰীৰ বিকাশ।	◆ দক্ষতা বিকাশ আৰু নতুন সামগ্ৰীৰ বিকাশৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ।

তালিকা নং— ১৬ত ঋণৰ সুবিধা

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
ঋণগ্ৰস্ততা	—	◆ গাঁৱৰ সমীপৱৰ্তী এলেকাত আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান স্থাপন।	◆ ঋণ প্ৰদানৰ উপযুক্ত সুবিধা আগবঢ়োৱাৰ উদ্দেশ্যে বিত্তীয় প্রতিষ্ঠানৰে যোগাযোগ তথা ব্যৱস্থাপনাৰ উদ্যোগ।
সুদৰ হাৰ	◆ ব্যক্তিগত ঋণদাতাৰ দ্বাৰা অধিক হাৰত সুদ গ্ৰহণ।	◆ ৰাজসাহায্যযুক্ত ঋণ ব্যৱস্থাপনা	
ঋণৰ উপলব্ধতা	◆ ক্ষতি স্বীকাৰৰ আশংকা ◆ তথ্য-পাতি সংগ্ৰহৰ বাবে জ্ঞানৰ অভাৱ।	◆ উদগনিমূলক প্রতিষ্ঠানৰ উদ্যোগ	
বন্ধকীৰ অসুবিধা	◆ বন্ধকীৰ বাবে সা-সম্পত্তিৰ উপযুক্ত কাগজ-পাতিৰ অভাৱ।	◆ গাঁও এলেকাত প্ৰয়োজনীয় কাগজ-পাতিৰ বাবে পৰ্যাপ্ত সজাগতা সৃষ্টি।	

